

Arany postak
A 2447/1929.
Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj, Str.
Baron L. Pop
14. Telefon: 18-68. Előfizetési árak:
Havonta 119, negyedévre 329, fél-
évre 609, egészévre 1200 lej. Külföldi:
Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 24 dollár.
Hirdetések díjazása szerint. — Az
„ÚJ KELELT” a transilvániai és
benedekes idősége egyetlen napilap-
ja. Cikkeitek utánnyomását csak a
terjesztő megjelölésével engedjük meg.

„ÚJ KELELT”

ZSIDÓ NAPILAP

Ara 5 lej
Director-Redactor:
Dr. Márton Ernő, Admin-
istrator delegat si girant responsa-
bil-Felcélő igazgató: Schwartz Endre
Proprietar—Tulajdonos: Fratinitas
S. A. R. de Editura, Registrul publico-
jurnalor periodice No. 43. Doc. 389-
1938. Tribunalul Cluj, Secția III
Péntek, augusztus 19.
1938—5698. Av 21.
XXI. évfolyam, 185. szám.

VILÁG TUKRÉ

Ma iktatják be Clujon hivatalába Hanzu tábornok királyi helytartót

Miron Cristea patriárka és Armand Calinescu belügyminiszter végzik Clujon a beiktatást

Csütörtökön iktatják be Alba-Iulia Papp Danila tábornokot a helytartói székbe

Alba-Iulia, augusztus 18. Kivételesen fényes külsőségek között ment végbe csütörtökön délelőtt Alba-Iulia Papp Danila tábornok, a Mures tartomány királyi helytartójának beiktatása. Alba-Iulia ismét díszruhát öltött. A várost fellobogózták, a pályaudvart zöldbe öltöztették. Tizenegy órakor érkezett be a miniszteri vonat, amely Miron Cristea patriárka miniszterelnököt és Armand Calinescu belügyminisztert hozta. A magas vendégeket Papp Danila tábornok, királyi helytartóval az élen, a polgári és katonai hatóságok fejei fogadták, közöttük a tartományhoz tartozó összes vármegyei prefektusok. A pályaudvarról a koronázó katedrális-hoz hajtottak, ahol ünnepi istentiszteletet celebráltak, majd a vármegyházban ment végbe a királyi helytartó beiktatásának ünnepélyes ceremóniája. A díszlést Miron Cristea patriárka, miniszterelnök nyitotta meg, majd átadta a szót Armand Calinescu belügyminiszternek, aki felolvasta a Papp tábornok kinevezéséről szóló királyi dekrétumot.

Ezután Papp tábornok beszélt, aki mindenekelőtt is köszönetet mondott az uralkodónak a magas bizalomért, amellyel őt megistartotta, majd vázolta munkaprogramját, hangsúlyozva, hogy az összes alárendelt tisztviselőket megkülönböztetett erőfeszítést kéri a nagy és felelősségteljes műhöz, amely a tartományok létesítésével kezdődött. A díszlést bankett követte. Ennek keretében Miron Cristea patriárka-miniszterelnök elsőnek az uralkodót méltatta, majd hangsúlyozta, hogy a tartomány létesítése egyik kifejezője annak az új korszaknak, amely az ország életében kezdődött. Ezután Armand Calinescu belügyminiszter beszélt. Rémáztatott a nagy közigazgatási reform tömegessége és hangsúlyozta, hogy a tartományok létesítésével nemcsak a közszolgálat jobb menetét kívánta biztosítani a kormány, de új impulzust is kívánt adni az egyes országrészek életének. A bankett délután félnyolc órakor ért véget.

Az alba-iuliai királyi helytartó első hivatali ténykedései

Papp tábornok királyi helytartó még hivatalos installálása előtt megkezdte a tartomány megszervezésének irányító munkálatait. Hétfőn a tartományhoz tartozó megyék prefektusaival tartott beható megbeszélést a királyi helytartó, majd alapos tanulmányozás tárgyává tette Alba-Iulia városának tervrajzát. Ezután a város és a megye műszaki osztályvezetőivel együtt megtekintette és tanulmányozta a városka felépítését. A királyi helytartó ugyanis nagy szabású közigazgatási palota építését vette tervbe, amely alkalmas lesz arra, hogy befogadja az ország új közigazgatási elrendezése folytán Alba-Iulia összesen 12 köz-hivatalokat. Egyebek között felmerült az a terv is, hogy az eddig Tg.-Muresen működő ítéltörvényszék a Mures tartomány székhelyére, Alba-Iulia helyre kerüljön. A tábla ebben az esetben ugyancsak az új közigazgatási palotában nyerne elhelyezést, amelynek felépítésére a pályázatot rövidesen kiírják. Ez a kilenc transzilvániai megyét átfogó

tartomány egyébként eredetileg az Alba-Iulia nevet viselte. Armand Calinescu belügyminiszter közvetlenül Papp tábornok beiktatása előtt miniszteri végzéssel a tartomány nevét „Muresre” változtatta.

A cluji beiktatás programja

A bankett után Calinescu belügyminiszter beható megbeszélést folytatott Papp Danila tábornok királyi helytartóval. A miniszterelnök és a belügyminiszter az éjszakát is Alba-Iulian töltötték és onnan pénteken hajnalban indultak tovább Clujra. Mindketten szalonkoszosban töltik az éjszakát. A cluji pályaudvaron ma délelőtt tíz órakor megy végbe a hivatalos fogadtatás, amelynek keretében Cristea Vasilescu tábornok, a hatodik hadtest parancsnoka, Hanzu tábornok, királyi helytartó, dr. Hodor Victor helytartósi államtitkár, a tartományhoz tartozó megyék prefektusai, vala-

(Folytatása a nyolcadik oldalon.)

a budapesti lapok írják, a németországi nagy üzemek hetek óta egyebet sem csinálnak, mint magyar zászlókat. Munkások légióit állítják fel mindenütt az országban az aranyozott fehér pillérek a magyar címer és a német sas számára, minden forgalmasabb utcákon mérműveket terveznek, építenek, művészek festenek és több mint harmincezer tonna magyar zászlószövetet osztottak szét a városok és falvak felállítására. Berlin a német városrendezési mánia következtében már hetek óta úgy néz ki, mint felült hangyaboly. A kövezetet csaknem valamennyi utcán feltették, a város minden részében lezárt utcák, lebontott vagy épülő házak, gerenda- és deszkaállványok díszelgnek. Ezt a sok rendetlenséget most mind elűntetik egy hétre, mert a német főváros nem akar a tatarozás köntöskében mutatkozni a magas magyar vendégek színe előtt. Vajjon ki fogja megfizetni ennek a hatalmas parádénak a költségszámláját. Mert ingyen bizonyára nem rendezik ezt a nagy

cécót. A sok magyar zászló, a virágos és a szép ünnepi beszédek légiója annyira elködsíti a magyar fejeket és magyar sziveket, hogy észre sem veszik azt a pillanatot, amikor ennek a látogatásnak a következtében megpecsételik a két ország között a vámuinót és a magyar pulykák, rucák és libák észrevétel nélküli megvásárlásának a német polgár fizekésére, cserébe viszont a magyar földműves vehet annyi mügumit, vagy festéket Németországból, amennyit éppen akar.

Szomorú dolog, hogy a mai Magyarország nem lát más megoldást, mint azt, hogy egy ilyen görögüzes rendezvényen meghajtsa a fejét a Németbirodalom előtt. Pedig volna más lehetőség is: megcsinálni az agrárreformot és szoros kapcsolatot keresni a szomszéd országokkal a német veszedelem ellen. Ez ugyan nem járna olyan nagy parádával, mint a németországi vizit, de legalább a magyar ember maga enné meg azt, amit verejtékes munkával a földjéből kicsihol.

Nagy-Britannia és a szabadság jövője

Írta: ANTHONY EDEN
Nagy-Britannia volt külügyminisztere

A világháború az emberiségre nézve végtelen szenvedésnek, anyagi elszegényedésnek és lelki veszteségnek az időszak volt. Mégis belőle támadt az az eszményi gondolat, hogy a világ nemzetei a jövőben lemondjanak a háborúról, mint a nemzetközi politika eszközéről, hogy visszaszerezze szabályozását békés eszközökkel keressék s az összes kormányok és népek elismerjék és elfogadják a jog uralmát. Amikor a béke eljött, az összes nemzetek elhatározták, hogy minden erejükkel hozzáfognak ezeknek az eszméknek a megvalósításához. Elhatározásuk azon az őszinte meggyőződésen nyugodott, hogy nemzetközi rend nélkül, amelyet valamilyen formában valamennyien elismernek, csak fegyverkezési verseny és új világháború lehetséges, mely végeredményben mindent össze fog zúzni, ami a kulturát megmarad. Ma az előtt a tragikus tény előtt állunk, hogy kísérletük, ha nem is mondott teljesen csődöt, de folyton nagyobb veszélyben forog, közben az erőszak tanát ismét nyíltan hirdetik még hozzá olyan sikerrel, hogy folyton szaporadnak képviselői és védelmezői. A husz esztendő fáradozásának ez valóban szomorú eredménye.

Természetesen voltak óriási tévedések, amelyekből mások majd egykor remélhetőleg hasznot huznak. Egyet vagy kettőt már most meg lehet közülök említeni, ámbar nem akarjuk megkísérelni, hogy belemenjünk részletes kifejtésükbe.

Amikor az Egyesült Államok a világháború befejeztével lehetetlenségnek tartották, hogy Nagy-Britanniával együtt Franciaországnak biztonságot nyújtsanak, Nagy-Britannia ezt a biztonságot mégis megadhatta volna. Akkor a francia politika már egy korábbi és reményteljesebb időszakában megszabadult volna attól a legnagyobb gondtól, amely a háborúutáni években reá nehezült: attól a gondtól tudniillik, hogy egy napon az elkeseredett Németországgal védtelenül fog szembeállni. Akkor egy építő európai politika még lehetséges lett volna.

Egy második nagy hiba volt a Népszövetség és a békeszerződések összekapcsolása. Annakidején fontos okok száltak mellette. Az azonban nem kérdéses, hogy a népszövetségi eszme a világháborúban legyőzött nemzetek felfogása szerint összekapcsolódott a békeszerződéssel, amely ezeknek a nemzeteknek a szemében úgy tünt fel, mint kemény büntetés. Ennek következtében ők a genfi intézményben a békeszerződések szilárdan körvonalazott határozmányainak makacs védőjét látták, nem pedig a nemzetközi surlódások békés eligazítását szolgáló döntőbírói és tárgyalási módszerek eszközeit. De természetesen nem ezek voltak az egyedüli tévedések. Nem az egyetemesség hiánya volt az egyedüli korlátozója a Népszövetség működésének.

Senkinek sem szabad kételkednie abban, hogy a brit nép őszintén hitt abban az eszményben, amely a népszövetségi alapokmányban és a Briand-Kellog-paktumban öltött testet. És annak ellenére hogy csalódott és elvesztette illúzióit, a brit nép nagy többsége még ma is megvan győződve, hogy saját gyermekei és gyermekeiknek gyermekei számára csak egy lesz tartós biztonság, ha általánosságban elismerik a jogrendet. Ámbar a Népszövetség

at
re
zum
-én reggel
sept. 13-án
ezés
520
COOK
P A
eltek el
yében
g főbb katonák
Moti Spakow,
vivő bajnokán-
nyai katonák
yel Mariescu
nazása miatt
legfőbb sem-
pontját el-
örvényesítéshez
még ezen a
redes
n
gh ezredes és
kor megérkez-
nek a szerzet-
4.88
romnapos szü-
len érdeklődést
meghatározott
ta nyugodt, a
ek mennyisége
4.88-al jegyez-
et légiforgalmé
ntik: Berlinben
án-német légi-
ára vonatkozó
ugusztus 19-én
zervezet újabb
ntik: A „mun-
skiallítása tel-
i minisztérium
amelyre e hó
áson a kikötői
akiket a Jiu-
be visznek el-
k a Prahova-

szövetség mind tekintélyét, mind népszerűségét elveszítette, mégis úgy látszik, hogy a nemzetközi együttműködés, mint egyetlen lehetőség, valamilyen formában minden nap világosabb és sürgetőbb. Minden, ami ma a világon lejátszódik ezt az igazságot erősíti meg. Mégis honnan jönnek a népek fokozó harci készülődésének kísértetei, amelyek ma minden nemzet életszínvonalát fenyegetik? Honnan van az, hogy ma ismét félnek a háborútól? Onnét, hogy a törvény uralma erősen megrendült és hogy az erőszak ismét bizonyos államok tudatos politikája lett.

Azonkívül növekszik az az érzés is, hogy a modern közlekedési eszközök, melyek a tudományos felfedezések révén folyton tökéletesednek, a földrajzi távolságot csökkentik és a népek kölcsönös függőségét fokozzák. Ezek és egyéb tényezők egy jogrendnek megteremtését és fenntartását egyre sürgetőbbé teszik. Vajon nem a békés állapot és az elfogadott kötelezettségek tiszteletbentartása a bizalomnak első követelménye az üzleti életben ugyanúgy, mint a politikában?

A háború utáni idő ilyen és sok hasonló megfontolásra nyújt alkalmat. De ma mégsem ezek a legfontosabbak. A lényeges az, hogy a brit demokrácia valóban szembenéz az átmenetileg felmerült helyzettel. A parancsuralmi államokban az életérzés és a lelkesedés azon a hiten alapul, amelyet beléjük plántáltak, amelyet lebecsülni egészen hiábavaló volna. Módszereiket el lehet vetni; lehetséges, hogy minden kritika elnyomásával és a propaganda korlátlan alkalmazásával nem értünk egyet, lehet panaszkodni az összes egyéni gondolat és cselekvési szabadság elvesztéséért. Amde az eredmény itt van tömeglelkésedés és lángoló nemzeti érzés formájában és ez az eredmény roppant nagy.

A parancsuralmi rendszerben minden gyermeket kiskorától kezdve arra nevelnek, hogy életét a népiség folyton világba kiáltott és hangosan hirdetett eszményéért feláldozza. Kételkedésre és kérdőzködésre nincs hely és alkalom. Erről a propaganda-apparátus és a legvégsőkig megszervezett állam összes eszközei gondoskodnak. Minden gyermek egy kis kerék a gépezetben, és az ezzel a szereppel legtöbbször nagyon meg van elégedve. Ezekben az országokban a fiatalembereket és a lányokat testileg-lelkileg olyan totális módon képezik ki, amelyhez hasonló a történelemben még nem fordult elő. Az ifjúsági mozgalmakban, a munkatáborokban, a hedsereg nélküli pillanatra sem szünik meg ez a nevelés. Sem az egyes embernek, sem a kasztnak, sőt még a vallásnak sem maradt itten valamelyes hely. Többornokok vagy lelkesek, írók, költők vagy festők nyiltelenek alkalmazkodni a rájuk kényszerített életformához és kénytelenek valamennyien közreműködni annak a célnak elérésében, melyeket az állam egymásután fogatosított. Arra, aki ezekben a feltételeknek nem akarja magát alávetni, rossz világ jár. Így azután minden kritika kikapcsolásával, a fiatal nemzedék értelmiség kiképzésével a diktatúra államokban lépésről lépésre olyan nemzeti egységet teremtettek, amely messze felülmúlja a háborúelőtti.

Ha most Angolországra fordítjuk figyelmünket, el kell ismernünk, hogy ott semmi ehhez hasonló sincsen. Az angol nép továbbra is büszke az ő hagyományaira. Szilárdan ragaszkodik az ő szabad intézményeiben való hitéhez, de nemzeti egységének nincsen olyan erős formája. Nincs meg például háború kitérője esetén egy pillanat alatt megvalósítható nemzeti egysége. Ellenkezőleg, úgy látszik, hogy ennek az egységnek elérésétől mindinkább eltávolodik. Az eredmény az, hogy sok ember — talán nem a nagyon erős megfigyelők — arra a következtetésre jutnak, hogy egy szabad és önkéntes módszerrel dolgozó nép nem is képes olyan nemzeti egységre, mint amilyen megvan a parancsuralmi államokban. Fejtegetéseket hallunk arról, hogy az olyan demokrácia, mint Nagy-Britannia, például a fegyverkezés terén sem képes olyan elképesztő erőfeszítésre, amelyekre a parancsuralmi országok képeseknek mutatkoztak. Ha ez azt akarja jelenteni, hogy mi a demok-

rácia alatt nem tudjuk elérni azt, ami a diktatúránál lehetséges, akkor én egészen más véleményen vagyok. A világháborúban éppen azok a népek tartották ki legjobban, amelyek a demokratikus hagyományokban nőttek fel. A szabadságban való bizalmunknak egész értelme az a gondolat, hogy mi így többet tudunk teljesíteni.

Nagy-Britanniának ma szüksége van nemzeti egységre a politikában és a gyakorlati életben és szüksége van egy közös eszménynek lelkesítő működésére. Az idealizmus ma bizonyos körökben kiment a divatból, de viszont tény, hogy a diktatúrák ugyancsak élnek a maguk értelmezése szerinti idealizmussal. Ha Nyugat-Európa demokráciái nem tudják a saját hitüket újból feléleszteni, akkor sem azt

nem remélhetik, hogy saját segítségükkel belülről megvalósítható, hogy saját álláspontjukat a gal és szilárdasággal képviseljenek amilyenre szükség van. Valószínűleg kevesebb szilárdaságban bármikor. Ez a megfontolás lesújtó, de ugyanakkor ösztönző is kell szolgálnia. Nincs többé vesztegetni való idő. A nemzeti egység megerősödése növekvő nemzeti bizalmat hoz magával. Ezek az erősebb politikának alapelvei, melyet nem azért követünk, hogy akaratunkat, vagy módszereinket másokra rákényszerítsük; azért kell a biztonságot megteremtünk, hogy a szabadság, a türelem, a béke eszményét, amely minden igaz de-

ciának alapja, el ne sodorják az eretelen tanok, melyeket manapság hirdetnek. S erre a megszilárdult lehet azután felépíteni a tartósabb közti jogrendet.

világhelyzet nagy tényei eléggé világosak. Bizonyos kötelező jogrend megteremtése nélkül a nemzetek nem érhetik el a jólétnet azt a mértékét, amely nekik különben kijárna. Ha a most uralkodó tendenciák tovább tartanak, akkor a nemzetek mind ellenállhatatlanabb erővel sodródhatnak új világháború felé. Vajon megteremtődik-e valaha egy nemzetközi rend, a alkotó része lesz-e a mai kultúrának, vagy pedig később nemzedékeknek kell azt majd felépíteni egészen újból a mai világ romjain?

Zernatto, volt osztrák miniszter nyilvánosságra hozza okmányait

Rendkívül érdekes dokumentumok Schuschnigg és Mussolini levélváltásáról

London, augusztus 18. Azzal a hírrel kapcsolatban, hogy a németek bíróság elé akarják állítani Schuschniggot, Londonban mint tényről beszélnek, hogy Guido Zernatto volt osztrák miniszter és Schuschnigg személyes barátja nyilvánosságra hozza azokat a rendkívül érdekes bizalmas iratokat, amelyeket az utolsó pillanatban sikerült átmenteni a határon.

Zernatto abban a pillanatban, amikor hírt vette, hogy a német csapatok átlépték az osztrák határt, a bécsi kancellári hivatalban összeszedte a legbizalmasabb iratokat és Pötzsonyba menekült azokkal. Ezek a dokumentumok most biztos őrzésben Londonban vannak és rövidesen könyv formájában megjelennek.

Az utóbbi idők legszenzációsabb könyve lesz ez. Zernatto ugyanis könyvében részletesen leírja Hitler és Schuschnigg legutolsó berchtesgadeni tanácskozását. Dokumentumokkal alátámasztva közli Mussolini és Schuschnigg levelezését és azokat a tanácsokat, amelyeket Mussolini Schuschniggnak az ausztriai törvénytelen náci-propagandára vonatkozóan adott.

A könyv bemutatja majd azokat a dokumentumokat is, amelyek szerint a bécsi nérogkereszet központ vezetője, ezidőszent Hess helyettese, néhány héttel az Anschluss előtt már pontos értesítést kapott a németek ausztriai bevonulásának részletes tervéről.

Németországban gombából akarnak zsirt készíteni

Már a kerítésekéről is leszdedik a vasat

Párizs, augusztus 18. Lapjelentések szerint Németországban ismét rendkívül súlyos feladatok elé állítja a hatóságokat az élelmiszeri, valamint ipari célokra felhasználandó zsirban mutatkozó hiány.

A németek már tavasszal azzal próbálkoztak, hogy nyers gesztenyéből, továbbá kávéaljából zsirt állítsanak elő. Ez azonban nem járt kellő eredménnyel, úgyhogy most gombából állítanak elő zsirt. Ebből a célból a német tudósok most a gombákat tanulmányozzák és hír szerint már találtak egy gombafajtát, amely elég sok növényi olajat tartalmaz. Mindössze azt a kérdést nem tudták kielégítően megoldani, hogy ez a mesterséges zsir — olcsó is legyen... A vashiány tovább súlyosbodik. Ismeretes, hogy nemre-

giben rendelt jelent meg, amely az építkezéseknél felhasználandó vas mennyiségét a lehető legkevesebbre korlátozta.

A porosz pénzügyminiszter a még súlyosabbá vált vashiány következtében felszólította a hatóságokat, vizsgálják meg, hogy nem lehetne-e méginkább lecsökkenteni az építkezéseknél felhasználásra kerülő vas mennyiségét?

Ugyanakkor figyelmeztette a miniszter az illetékeseket — ez különösen jellemző a vashiányra — arra a korábbi rendeletre, amely szerint a kerítések és udvarok vaskerítéseit lehetőleg el kell távolítani és más anyaggal kell őket pótolni. A német vasnak — úgy mond — nem a kerítéseken és nem az építkezéseknél van a helye...

Milyen új városi adót kell ezután fizetni

Az új közigazgatási törvény pontosan szabályozza a városok illeték-szedési jogát

Bucaresti, augusztus 18. Mint fülgelékét a most megjelent közigazgatási törvénynek, közzé tették azt a táblázatot is, amely a város által kivethető legnagyobb adót és illetéket tartalmazza. A kereskedelmi, vagy ipari vállalatoknál és mindazonkál a vállalkozásoknál, amelyeknek kereskedelmi, vagy ipari jellege van a város által kivett adó, amelyet tudvalevően a bérlemény összege után százalékarányban számítanak, a következő:

Kabarék és varieték harminc százalék, butorozott szoba tizenöt százalék, sörcarnokok, kávéházak, kocsmák, bárók, bodegák, falatozók és nyilvános kertek, amelyekben szeszesitalokat árúsítanak, tíz százalék, klubok, társaskörök, ahol kártya és egyéb szerezésejüket folyik harminc százalék, szállodák, cukrászdák, üveg és porcellánkereskedések, gépkocsik, butor, szőnyeg, szabó, fűszer és csemege, fegyver, hangszer, papír, írógép, vas, ládaker, íkefűző, posztó, vetőmag, festék, termény, cement, mész, stb. illeték tíz százalék. Ugyancsak tíz százalékot fizetnek a következő gyárvállalatok: likőr és pezsgógyárak, ecet, szesz és pálinka, cukor-

ka, csokoládé, esernyő, sör, konzerv, szalámi, szikviz és limonádé gyárak. Tíz százalékot fizetnek pénzváltó intézetek és bankok, bor és szeszesitalok lerakata, fodrászok, manikűr és pedikűr szalonok, utazási cikkeket árusító üzletek, büffék, színházi és egyéb látványossági helyen lévő ruházatok, fényképezési cikkeket, hirdetői, színházi ügynökségek, festődé, fényező, ingatlanforgalmi irodák, utazási és általában az ügynökségi irodák, pénzváltók, részvénytársaságok és általában a szövetkezetek, másolóirodák, szakértők, import, export irodák, vaslerakatok, mezőgazdasági, szőlészeti és borászati cikkeket eladásával foglalkozó üzletek, vízvezeték, gáz- és villanyszállató, biztosító társaságok és ezek fiókállalatai, lisztmalmok, turó, joghurt, stb. készítő, fogászok, építészeti irodák, tervező mérnökök, szanatóriumok, poliklinikák, színházak, mozgófényképszínházak, tánciskolák, cirksuzok, mindenféle sportrendezvények.

Hasonlóképpen tíz százalékot fizetend a beépítetlen telek után. Azokban a városokban, ahol a temetőzési vállalatok magánkézben vannak, temetések után a következő adót

— Ideges emberek gyomor- és bélpanaszainál reggelizés előtt egy félpohár természetes „Ferenc József” keserűvíz kissé felmelegítve igen kellemes háziszser, amely a székletet elrendezi, az emésztést előmozdítja és az egész anyagcserét jótékonyan befolyásolja. Kérdezze meg orvosát.

számitják: dísztemetés 3000 lei, első osztályú 1000, másodosztályú 500, harmadosztályú 50 lei. Cégtáblák után huszezer lei bérösszeg 100 lei, 20.001—50.000-ig 200 lei, 50.001—100.000-ig 500 lei, 100.001—200 ezer leig 700 lei, 200.001—500.000-ig 1000 lei, ezenfelül 2000 lei. Szabadfoglalkozásúak cégtáblái után 300 lei fizetnek.

Idegen szövegű cégtáblák után a fenti összeg nyolcszorosra fizetendő.

Szolgák, szakácsok, kocsisok, szobainasok, portások, szobaasszonyok, nappali és éjjeli öregek, stb. után évi 180 leit számíthat fel a város.

Egylovas bérkocsi után a városi adó napi 2 lei, ugyanaz magánhasználatra 50 bani, két lovas bérkocsinál napi 4 lei, magánhasználatra ugyancsak 50 bani. Utasszállító gépkocsi után napi 60 lei, tehérgépkocsi után 10 lei, városközi használatban levő utasszállító gépkocsi után havi 200 lei, míg hasonló forgalmat lebonyolító tehérgépkocsi után 300 leit kell fizetni. Motorral hajtott favágógépek évi adója 600 lei.

Szállodák és mindazok, akik két szobánál többet adnak ki albérlésre, minden vendég után a következő adót fizetik: luxus szállodák napi tíz lei, első osztályú szállodák napi 8 lei, második osztályú szállodák és butorozott szobák (napi 30 lejen alul, 2 lei naponta).

Vadászkutyák, vagy szobakutyák után évi 200 lei, míg láncon lévő házioros ebek és kutyakölykök után nem fizetendő adó. Szabadonhagyott kutyák után évi 200 lei a városi adó.

A folyókból elszállított homok és kavics köbmétere 2 lei adó alá esik. Természetes jég, amit kereskedelmi célra raktároznak el, 30 lei köbméterenként. Szikviz, vagy limonádé literje után 0.20 lei, ásványvíz után 0.50 lei, míg pezsgő üvege után 10 lei adót számítanak.

Városi illetékek:

Uccai árusok engedélye után 300 lei fizetendő. Az állatvásár- és piacterek fenntartására a következő illetékeket szedik: lovak, szamarak, öszvérek, ökrök, bikák, tehének, bivalyok, stb. 15 lei darabonként, csikó, borjú, malac, juh, kecske, stb. 5 lei, sertések 10 lei. A vásár területére bevitt üres kocsi után 2 lei, két lovas, vagy ökörszekér után 10 lei, szénásszekér, zöldség, ital, gyümölcs és bármely egyéb árut szállító egylovas kocsi után 10 lei, míg két lovas kocsi után 20 lei fizetendő.

A vágóhidakon levágtatott állatokért a következő illetéket kell leróni. Ökör, bika, bivaly, ló, tehén 10 lei darabonként. Borjú, malac 3 lei, sertés 0.15 lei, juh, kecske, bárány, gidó 0.25 lei darabonként.

Személyazonossági igazolvány után 10 lei, népesedési hivatali igazolvány másolatáért 10 lei, születési, vagy házassági bizonyítvány kivonatáért 20 lei, házassági anyakönyvi kivonatáért szintén 20 leit szed a város.

— A gabonatermés mérlege. Bucarestből jelentik: Az egész országban folytatják a buza, árpa és zab cséplését. A buzatermés igen jó, a tavaszi árpa közepes és a zab gyenge. A tengeri a szárazságtól szenved főleg a Duna-síkságokon. Ahol még viszonylagosan jobb volt az állapota, az utolsó tíz napban száradni kezdett. A tavaly őszi tengetermés jobb ellenállást mutat a melegek szemében. A bab betakarítása is megkezdődött, a termés gyenge. A takarmánynevelés szintén nagyon szenvednek a szárazság folytán. A szőlő nem mindenütt fejlődött ki a szárazság miatt. Majdnem mindenütt esőhiány érezhető.

NYUGAT, 1938. AUGUSZTUS 19.

A gyar

rom

Malcolm Macdonald hallgatáson Londonban vezetőjét, akit tiszta tárgya igazságot al

London, augusztus 18. Iroda jelentés szerint a brit gyarmati formálta Chaim Weizmann vezérnaggyal együtt a főparancsokozásairól, kib. Agency képv. előtt kifejtették célját, hogy a helys folytatni a palenlegi helyzettség kérdé. dr. Izzat Tam vezetését fogja. A Zsidó Társan hangsúlyozta den alapot Anglia Pale megváltozásár zottság, mely londoni tanács lát a jelentés annak vétele kormány jövő

A les

Ugyancsak Macdonald rályet palesztinban. A miniszkezőket mond

— Palesztin tan vonuljon Szentföldön s duljon el azo városoknak a vét évszázado emberek. En tettem: ezer gyobb sebess helyekre, még számomra lá pillantás is v böző pontjain

Egészen sö négy óra — Derengeni ke Nilus kettős Suez csatorn a Szentföld f ve minden f Alattunk Gaz azután egész lassan domb egyre mag amelyben a két torony s lation — ep Nem sokára t templomokat

— Szemei hem uccáin, Galilea és S és Názáretet sok más hel között feksző szélén nyul amelyeket 1 telt meg ör kinozza ma. kis számará kell hinni, Palesztináná dök gyűlte júkon, mint veszély kör

Ezen utle tatta beszéd

— A ma vándorló tel

A gyarmatügyi miniszter

romantikus beszámolója a rádió mikrofónja előtt palesztinai utjáról

Malcolm Macdonald kihallgatáson fogadta Londonban a Jewish Agency két vezetőjét, akiket informált palesztinai tárgyalásairól. „Az angol kormány igazságot akar a zsidóknak és araboknak“

London, augusztus 18. A Zsidó Távirati Iroda jelentése szerint Malcolm Macdonald gyarmatügyi miniszter, miután informálta Chamberlain miniszterelnököt a palesztinai főköormányzóval és Heining vezérőrnaggyal a palesztinai angol haderők főparancsnokával folytatott tanácskozásairól, kihallgatáson fogadta a Jewish Agency képviselőit. A cionista vezetők előtt kifejtette a miniszter palesztinai utjának célját és eredményeit. Kifejtette, hogy a helyszínen akart tárgyalásokat folytatni a palesztinai hatóságokkal a jelenlegi helyzetről és különösen a közbiztonsági kérdésekről. A miniszter másnap dr. Izzat Tannoust, a londoni arab iroda vezetőjét fogadta.

A Zsidó Távirati Iroda ezzel kapcsolatosan hangsúlyozza, hogy nélkülöznek minden alapot azok a híradások, amelyek Anglia Palesztina-politikájának közeli megváltozásáról szólnak. A felosztási bizottság, mely augusztus 15-én megkezdte londoni tanácskozásait, rövidesen hozzá lát a jelentésnek elkészítéséhez és csak annak vétele után fogja precizizálni a kormány jövőbeni Palesztina politikáját.

A gyarmatügyi miniszter palesztinai élményei

Ugyancsak a Zs. T. I. közli Malcolm Macdonald rádió-beszédének szövegét, melyet palesztinai utja után tartott Londonban. A miniszter többek között a következőket mondotta:

— Palesztinába tevé vagy számár hátán vonuljon be az ember, ahogy ez a Szentföldön szokás és azután lassan induljon el azoknak a híres falvaknak és városoknak a keresésére, amelyeknek rejtett évszázadok óta hordják ajkukon az emberek. Én azonban ennek ellenkezőjét tettem: ezer méter magasságból, a legnagyobb sebességgel szálltam le ezekre a helyekre, mégis felejthetetlen élmény volt számomra látni ezt a földet, mégha futó pillantás is volt az, amit az ország különböző pontjaira vettem.

Egészen sötét volt még — hajnali fél-négy óra — amikor elhagytuk Aboukirt. Derengeni kezdett, amikor átrepültünk a Nilus kettős deltája, a portsaidi hajók, a Suez csatorna és a pusztai fölött, amely a Szentföld külsőben terül el. Ettől kezdve minden földdarab ismerősnek tűnt. Alattunk Gaza. Messze jobbra Beer Sába, azután egész csomó ismert falu. A síkság lassan dombvidékbe nyulik, a dombok egyre magasodnak, a medence széléig, amelyben a Holt tenger terül el. Hirtelen két torony sziluetje tűnik fel egy magaslaton — épületek az Olajfák hegyén. Nemsokára látjuk az összes dombokat, templomokat, Jeruzsálem falait.

— Szemeimmel végig futottam Betlehem uccáin, aztán észak felé fordultunk, Galilea és Szamária felé, láttam Nablut és Názáretet, Tibériást és Szafedet és még sok más helységet, melyek a vad dombok között fekszenek, vagy pedig a tengerpart szélén nyulnak el. Ezeket a helységeket, amelyeket 1900 esztendő történelme szentelt meg örök időkre, erőszak és viszály kínozza ma. Az arab paraszt láttán, aki kis számarával járja az országot, azt kell hinni, hogy nincs békésebb ország Palesztinánál. Jeruzsálemben vallásos zsidók gyűltek össze az uccákon ünnepnapjukon, mintha nem is környékeznék őket veszély köröskörül.

Néhány hét után jön a döntés
Ezen utleírás után a miniszter így folytatta beszédét:

— A mandátum alatt számos zsidó bevándorló telepedett le Palesztinában, hogy

ott nemzeti otthonra találjanak. Ez a békés invázió alarmizálta az arabokat. A harmadik partner a mandatárius natiom, Anglia, amely a Népszövetség autoritása alatt cselekedett. A mandatárius hatalmat ünnepélyes kötelezettségek kötik a Zsidó Nemzeti Otthon megteremtésének elősegítésére, az arab lakosok jogainak és pozíciójának egyidejű megóvása mellett. Sokoldalú kötelezettségei mellett igen kényes dolog ennek a kis országnak a kormányzása, amely keresztények, zsidók és mohamedánok szenthelyeit foglalja magában. A kérdés megoldására drasztikus

eszközt ajánlott a királyi bizottság: az ország felosztását arab és zsidó államra s a kettő között angol korridorral. Végleges döntés nem történhetik azonban mindaddig, amíg a technikai bizottság, amely a felosztás részleteit vizsgálja, be nem fejezi munkáját. Ez néhány hetet fog még igénybe venni,

Ezután azonban lehetőleg minél kevesebb késedelemmel kell megtörténnék a döntés.

— Közben a hatóságok kötelessége a rend fenntartása. Azért mentem Jeruzsálembé, hogy a főköormányzóval és Heining

Rablógazdálkodás a buzáui városházán

A volt polgármester és munkatársai több mint kétfélmillió lejtvettek fel törvénytelenül a város pénztárából

Bucuresti, augusztus 18. A buzáui primária volt vezetői ellen hetek óta folyó vizsgálat újabb igen érdekes adatokat hozott napfényre. Ezek az adatok jellemző módon világítanak rá arra a gazdálkodásra, amely 1934—38 között a város vagyonában vége ment. A polgármester és tanácsos korrupcióját, felháborító felelőtlenséggel kezelték a közpénzt és Buzáui városát súlyos adósságokba sodorták, amelyeknek kifizetése a jelenlegi vezetők számára a legnagyobb gondot kepezi.

A közigazgatási törvény értelmében a polgármester, a helyettes polgármesterek és városi tanácsos nem számíthatnak fel napidiját a városnál végzett munkájukért. Ezzel szemben Stan Săraru ügyvéd Buzáui polgármestere havi 24 ezer lejes fizetésén kívül, még évi 60—80 ezer lej napidiját is felvett. Az előző kormányzás négy esztendeje alatt napidij címén több, mint 300 ezer lej tünt el Săraru polgármester ur kezei között. Stefan Teodorescu községi tanácsos, Săraru polgármester bizalmasa 5 ezer lej havi fizetést élvezett, mint a város pénzügyi osztályának vezetője. A kormányzás utolsó évében Teodorescu első alpolgármesterré lépett elő és ebben a minőségében 12 ezer lej havi fizetést vett fel a napidijakon kívül, amelyek behajtására ugyancsak gondja volt.

A polgármester és alpolgármester példáját természetesen igyekeztek követni a városi tanácsosok is. Nem volt oly jelentéktelen tagja a tanácsnak, aki havi 2—6 ezer lej mellékjövedelemre ne tett volna szert. Felvették a napidijukat még akkor

is, ha a megbízás, amely ehhez jogcímmil szolgált, a város számára teljesen jelentéktelen és értéktelen is volt. Beszédes példa erre Matei Georgescu községi tanácsos esete, akit a külváros ismeretlenségéből emeltek ki és léptették elő városi felügyelővé havi 8 ezer lej fizetéssel.

A vizsgálat megállapította, hogy a polgármester, a helyettes polgármesterek 480—510 ezer lejtvettek fel törvénytelenül a város pénztárából. Négy esztendő alatt ez az összeg több, mint kétfélmillió lejre ugrott.

Buzáui lakói között nagyszámu kertész is van, akik részben saját földjüket művelik meg, részben pedig a község néhány száz hektárnyi területét. A föld után járó mezőgazdasági adót természetesen a kertészeknek kellett volna fizetni. A város vezetősége ezt a kötelezettséget nagylelkűen a városi költségvetésre hártotta, úgy, hogy négy év alatt összesen 515 ezer lejtvettek ki a polgárok terhére, teljesen törvénytelen módon a politikailag kedves kertészek helyett.

A város többek között négy ló vásárlását határozta el. Bár ezeket a buzáui vásáron is be lehetett volna szerezni, *Jordache* volt alpolgármester Transzilvaniába jött és itt vásárolta meg a lovakat. Négy loért 100 ezer lejtvettek fel a város pénztárából. A négy ló tehát összesen 115 ezer lejbe került és minőségileg annyira megfelelőek voltak, hogy kettő közülök röviddel a vásárlás után megdöglött.

A háboruban és hadifogságban eltöltött évek is számítanak az illetőség kérdésében

A timisoarai közigazgatási bíróság elvi jelentőségű döntése

Timisoara, augusztus 18. Fontos elvi jelentőségű döntést hozott állampolgársági ügyben a timisoarai közigazgatási bíróság. Felperesként G. János kereskedő szerepelt, akitől a város vezetősége megtagadta az illetőségi bizonyítvány kiadását.

G. János 1912-ben költözött Budapest-ről Timisoarara és itt üzletet nyitott, majd családot alapított. 1914-ben, mint tartalékos hadnagy bevonult és nyomban az orosz frontra került. A ravaruszkai hi-

res ütközetben súlyosan megsebesült és orosz fogságba esett. Az omszki fogolytáborba került, ahonnan csak 1919-ben tudott megszökni és regénybeillő viszontagságok után elérte a kínai határt. Hónapokig Kinában bolyongott, majd Sanghaiban sikerült hajóra szállnia és visszatért Európába.

Hazaérkezése után ismét üzletet nyitott és azóta is Timisoaran él. 1924-ben szabályszerűen felvették az állampolgársági listára, miután elismerték idevaló illető-

tábornokkal megvitassam a helyzetet, különösen a biztonszági viszonyokat. Ez a két ember a legnehezebb feladat előtt áll, olyan feladatok előtt, aminők a háború óta nem hárultak angol hatóságokra, együttműködésük azonban bizalommal tölt el. Ugyanezért tudni kell azt is, hogy feladatukat nem tudják elég gyors ütemben végrehajtani, miután az ország tele van nehezen megközelíthető pontokkal. Lehetséges, hogy nem lesz teljes megoldás mindaddig, amíg a politikai kérdések nem tisztázódnak és a politikai elhatározásokat nem hajtják végre. Az angol kormány teljesíteni fogja kötelességét az igazságosság alapján a zsidókkal szemben, akik hosszú időre építik nemzeti otthonukat és az arabokkal szemben, akiknek szülőföldjükhöz való jogaik elvitathatatlanok. Látszik egy szellem, amely Palesztina fölött örökdió és isten segítségével helyre fog állni a béke a Szentföldön.

A gyarmatügyi miniszter fenti beszédének utolsó passzusából arra lehet következtetni, hogy a kormány, tekintet nélkül a palesztinai helyzetre, fogja meghozni politikai döntését Palesztina ügyében. Más szóval: nem a palesztinai terror megszűnését teszi függővé a politikai elhatározást, hanem a politikai elhatározásban és annak keresztülvételében látja egyik fontos előfeltételt a terror megszűnésének.

ségét és összes állampolgársági jogait. Most tavasszal az állampolgársági revízió kapcsán illetőségi bizonyítványt kért a várostól, kérését azonban elutasították. A város vezetősége azzal indokolta döntését, hogy G. János 1914—18 között nem tartózkodott Timisoaran és így nincsenek illetőségi jogai, annak ellenére, hogy az állampolgársági listán szerepel.

A város döntése ellen G. János a timisoarai közigazgatási bírósághoz nyújtott be panaszt és kérte, hogy kötelezzék a várost, az illetőségi bizonyítvány kiadására. A közigazgatási bíróság *Hermann*-tanácsa tegnap tartott tárgyalást, amelynek során a kereskedő ügyvédje, dr. *Kertész* Pál arra hivatkozott, hogy G. Jánost kétségtelenül megilleti az illetőségi bizonyítvány, mert 1914—18 között nem önszántából hagyta el Timisoarát, hanem kötelességét teljesítette és így került orosz fogságba, amely jogi szempontból kényszeri helynek számít. Az ügyvéd a továbbiak során hasonlóképpen megemlítette, hogy a nyugdíjtörvény is kettőzötten elismeri a háborús éveket és így emelvény szerint az állampolgársági jogok sem szenvedhetnek sérelmet. G. János annak idején Timisoaráról vonult be a háborúba, a hadifogságból ide tért vissza, azóta is megszakítás nélkül itt él, tehát kétségtelenül itteni illetőségi.

A város képviselője ezzel szemben a kérését elutasítását kérte. Szerinte teljesen közömbös, hogy G. János hol volt 1914—18 között, de tény az, hogy négy évig nem tartózkodott állandóan Timisoaran, tehát nem idevaló illetőségi. A közigazgatási bíróság hosszas tanácskozás után elfogadta a kereskedő érveit, kimondotta, hogy G. János timisoarai illetőségi és ezért ítéletében kötelezte a várost, hogy szolgáltassa ki számára a kért illetőségi bizonyítványt. Ítéletében továbbá kimondotta a közigazgatási bíróság, hogy a hadifogságban, vagy háboruban töltött éveket minden esetben be kell számítani az egyhelyben való tartózkodás éveibe, ha az illetőség kérdésének megállapításáról van szó. A közigazgatási bíróság döntése elvi jelentőségű és jogszabályokban nagy feltűnést keltett, mert merőben eltér a revíziót végző járásbírók eddigi joggyakorlatától.

— Julius hónapban 331 külföldi állampolgár hagyta el Romániát. Bucurestiből jelentik: Az állambiztonsági vezérigazgatóság július hónap folyamán 331 külföldi alattvalót vont meg a tartózkodási engedélytől. A külföldiek, akiknek tartózkodási engedélyt bevonták, nemzetiség szerint a következőképpen oszlának meg: 30 német, 13 görög, 4 török, 6 angol, 34 cseh, 10 olasz, 16 osztrák, 34 jugoszláv, 69 magyar, 39 amerikai, 2 egyiptomi, 16 palesztinai, 7 francia, 7 lett, 3 belga, 2 svájci, 4 orosz és 4 bolgár állampolgár.

HIREK

Semmit a zsidóktól!

Az amerikai antihitlerista liga adta ki az alábbi irást:

A Führer országában, „semmit zsidótól” jelszó értelmében a nemzeti szocialista nem kezelheteti magát digitálisszal, mivel azt egy zsidó találta fel, Traube Ludwig névszerint. Ha a foga fáj, nem használhat kokaint, mivel ezt a zsidó Stricker Salomon fedezte fel. Widal és Weill találmányával sem kezelhető a tifusz beteg hitlerista, mivel ezek is zsidók voltak.

Mihovszky nevű zsidó az insulinnal gazdagította a világot, melyet a nemzeti szocializmus jelszava szintén megtilt használni, a cukorjaj esetében. Fejfájásnál Antipyrin és Pyramidon — mivel e szereket a zsidó Spiro és a zsidó Eilege találták fel — nem szabad használni.

Görösök ellen, a doktorok által előírt Kloralhydrát sem alkalmazható, lévén annak felfedezője a zsidó Liebreich.

A szifiliszben szenvedő náci nem kezelhető szulvarzámmal, mivel ezzel a zsidó Erlich lepte meg a világot.

Sőt még csak meg sem tudhatja, vajjon van-e luesze, hiszen Wassermann is zsidó volt s tudvalevőleg a róla elnevezett Wassermann-reakció feltalálója. A lélek analízis apja, az öreg Freud tanár is zsidó, itt sem találhat tehát gyógyírt, a mai német birodalom nemzeti szocialista honpolgára.

Kétségen kívül sokáig lehetne még felsorolni ironikus formában a tényeket; melyeknek nagy sikere van az Egyesült Államokban, hol a Führer tulkapásai nagy visszhangot szülnek.

Vajjon Hitler megbocsátja-e Ribbentropnak, (ki kétségen kívül kifogástalan nemzeti szocialista hírében áll), hogy leányát egy amszterdami ideggyógyással kezelte, aki szintén zsidó?...

Időjósolat: 2-4 milliméterrel emelkedő légnyomás, többnyire borús égboltozat, északnyugaton és váltakozó másutt, enyhe északnyugati légáramlás, csökkenő hőmérséklet.

PÉNTEK, SZOMBAT, VASARNAP

Csak esti előadás!

Több mint háromszázmillió lej értékű váltó került óvatolásra az év első harmadában. Bucurestiből jelentik: Folyó év első harmadában 323,908.196 lej értékben óvatoltak meg váltókat az országban. Főleg 50.000 lejen felüli adósságok szerepelnek a kimutatásban, amely az elmúlt évekhez viszonyítva javuló irányzatot mutat.

Kétszáz kilométeres sebességgel jár egy új angol mozdony. Londonból jelentik: Az egyik angol vasúttársaság új áramvonalas mozdonyt építtetett, amely most tette meg próbautját. Mingyárt az első uton a mozdony, amely egy teljes megterhelési expresszvonatot vont, új angol rekordot állított fel: pontosan kétszáz kilométeres óránkénti sebességgel száguldozott Grandham és Peterborough között. A vonat külön kocsiiban hitelesített mérőeszközökkel vitt magával, amelyek a sebességet az ut egész tartama alatt állandóan regisztrálták. A gőzmozdonyok világrekordját az új angol áramvonalas expressz még nem tudta elhódítani, amennyiben egy amerikai expressz egy ízben 204 kilométeres sebességet ért el. Az angol mérnökök biztosra veszik, hogy az új mozdony rövidesen meg fogja dönteni ezt a rekordot is.

Zsidó diákleányotthon

Az 1932. évben alakult modernül felszerelt orth. izr. leányintézményben az 1938-39. iskolai évre szóló jelentkezések folyamatosan vannak. A növendékek az iskolai előkészítésen kívül nyelv- és zenei kiképzést, nevelést és otthont kapnak, mérsékelt díjazás mellett.

Érdeklődőknek szívesen áll rendelkezésére:

BERNSTEIN OLGA

okleveles tanítónő és zongoratanítónő ORADIA, Str. Paul Chinaz 3. Telefon: 22-08.

Az oradeai SZILÁGYI-féle orth. kóser zsidó fiuinternátus

felvesz az 1938-39. tanévre bentlakó és bejáró növendékeket. Az internátusban a tanulók okleveles tanárok gondos vezetése mellett teljes testi és lelki fejlődése biztosítva van.

Az intézet igazgatói Dr. SZILAS, zsidó liceumi igazgató és RADO PÁL kereskedelmi liceumi tanár

Érdeklődők Oradea, Str. Delavrancea 17-hez forduljanak.

— Glondys transilvaniai evangélikus püspök a birodalmi egyházi miniszternél. Bucurestiből jelentik: Kerri egyháziügyi miniszter tegnap kihallgatáson fogadta Glondys-t, a romániai evangélikus egyház püspökét, aki résztvesz a sonderhausen Luther akadémia kongresszusán.

— Utlevél és vízum a mennyországba. Johannesburgból jelentik: A délafrikai angol hatóságok rájöttek, hogy egyes benzülőlt törzsek valamennyi férfitagjal szabályos utlevéllel rendelkezik, ugyancsak szabályos vízummal, amely a mennyországba való belépésre jogosított. Az utleveleket valami agyafúrt család társaság készítette és adta el a benzülőltöknek. Egy-egy ilyen utlevél ára egy font volt és helyet biztosított az illető számára a másvilágon. A törzsi és családja duplán fizetett, mert az ő számára jobb helyet biztosítottak a mennyországba. A rendőrség eddig kétezer utlevelet foglalt le, de a nem mindennapi hamisító társaságnak még nincs semmi nyoma.

— A „munka és jökevény” kirándulói Valeni de Munteban. Bucurestiből jelentik: Vasárnap a munka és jökevény szervezetek Iorga professzor Valeni de Munteban létesített szabadegyetemén előadását hallgatják meg.

— A hélium gyógyít. Newyorkból írják: A léghajók töltésére használt héliumgáz, mely újabbban a nemzetközi politikában is szerepet kapott, az orvos számára is hasznos segédeszköznek bizonyult. Az oxigénnel megfelelő arányban kevert hélium alkalomadtán helyettesítheti a lélegzésben a közönséges levegőt s minthogy a hélium könnyebb a levegő nitrogénjénél, a héliumkeverék behelése kevésbé megerőltető, mint a rendes levegője. A könnyebbég mintegy 50 százalékos ez felettébb jótékonyan hat bizonyos légzőszervi bajokban, légsző-gyulladásban, légsző-daganatban s nyúlódó betegségekre. Az orvosok ezért időnként hélium-oxigénkeveréket lehetnek be a betegekkel, hogy átmeneti könnyebbségeket szerezzenek nekik. Némely esetben sikerült az ilyenkor elmaradhatatlan légszőmetszést is elkerülni.

Select Mozgó

Premier!

London terror alatt

Főszereplők:

FRITZ KORTNER és CHARLES FARELL

— Kedvezően intézi el az oradeai törvényszék a Marghitan elutasított állampolgárok ügyét. Az állampolgársági revízió során Transilvaniában Marghitan voltak eddig a legkatasztrofálisabb eredmények. A revízióra kerülő zsidó állampolgárok 80 százalékát nagyrészt formai okok miatt törölték az állampolgárok sorából. A kétségbeesett zsidó polgárok felfolyamodással éltek a törles ellen. Az oradeai törvényszékhez kerültek a fellebbezések, amelynek Hoványi tanácsa napok óta tárgyalja a felfolyamodási ügyeket. A felfolyamodások nagy részével már foglalkozott a törvényszék és helyet adott a felfolyamodásnak, hatálytalanítva a marghitaí járásbírósság döntését. Mivel a Marghitaí Oradeara került állampolgársági felfolyamodások mind egyazon indoklásra, remélhető, hogy valamennyi kedvező elintéztést nyer.

CSAK FELNÖTTEKNEK

Szexuális film!

— Mussolini meglátogatja a volt olasz hartereket. Rómából jelentik: Szeptember második felében a Duce meglátogatja Udinet, Triesztet és Goriziat, ahol nagyarányú közmunkákat fog felavatni. Ez alkalommal Mussolini megtekinti a világháború volt hartereit.

— Beiratások a timisoarai zsidó középiskolába. A timisoarai zsidó filuceumban, a leánygimnáziumban és a kereskedelmi liceumban augusztus hó 25-31-ike között, naponta délelőtt 10-12 óráig lesznek a beiratkozások. A filuceum első osztályának felvételi vizsgái szeptember 2-án reggel 8 órakor kezdődnek, míg az ötödik osztályokra vonatkozó felvételi vizsgákat szeptember 6-án reggel 8 órakor tartják meg. A javító- és pótvizsgálatok szeptember 1-én reggel 8 órakor kezdődnek. Jelentkezési határidő: augusztus 31.

Uránia Mozgó

Gyilkosság történt...!

Izgalmas bűnügyi film.

Főszereplők:

Edward G. Robinson és Jane Bryan.

— Anghelescu királyi tanácsos Franciaországba utazott. Bucurestiből jelentik: Anghelescu professzor királyi tanácsos tegnap este a szimplonnal Franciaországba utazott.

— A román kormány ajándéka Pál jugoszláv régenshercegnek. Bucurestiből jelentik: A Capitala szerint a román kormány felajánlja Pál jugoszláv kormányzó-hercegnek a Karagyorgyevics család multjára vonatkozó Iorga professzor által összegyűjtött okmányokat.

— Timisoara megindult az egészségügyi offenzíva. A minisztérium rendelete értelmében Timisoara közegészségügyi hatóságai megkezdtek tegnap a nagy közegészségügyi offenzívát. A kerületi orvosok sorra járják az ipari üzemeket, üzleteket és magánházakat, hogy személyesen vizsgálják meg az egészségügyi viszonyokat. Az orvosok adott esetekben elrendelhetik egyes üzemek, vagy üzletek bezárását, ha a munkahelyek nem felelnek meg az egészségügyi előírásoknak. Erre azonban az egészségügyi offenzíva első napján még egyetlen esetben sem került sor.

A házasság titkai A Thalia Mozgó-ban

— Kigyulladt a lengyel légitforgalmi társaság utasszállító gépe. Bucurestiből jelentik: Ma reggel 7.40 órakor a LOT légitforgalmi társaság egyik gépe, amely Varsóval bonyolult le utasforgalmat, közvetlenül felszállás után kigyulladt. A pilótáknak és utasoknak sikerült idejében kitudarítani a gépből, amely porráégett.

— Október 1-én kezdődik az idegen állampolgárok felülvizsgálata. Bucurestiből jelentik: A munkügyi minisztérium elrendelte, hogy október elsején kezdjék meg azoknak a Romániában foglalkoztatott külföldiek helyzetének felülvizsgálását, akiknek tartózkodási engedélye december 31-én jár le. A külföldi alattvalók szeptember 1-20 között tartózkodniuk benyújtani irataikat, még pedig a következő rendszer szerint: 1. A városokban lakó külföldiek a rendőrhatalóságoknál. 2. A falvakban lakó külföldiek az illetékes prétori hivatalban. 3. A Bucurestiben lakó külföldiek a rendőrfőnökség melletti idegenellenőrző hivatalban. A revíziós bizottságok az illetékes munkügyi felügyelőből, vagy annak helyetteséből, a nemzetgazdasági minisztérium megbízottjából és a munkakamara által kijelölt megbízottból fog állani. A bizottságok október 1-én kezdik meg működésüket. Bucurestiben hat bizottság fog működni.

Bajtárskeresés

Kaptuk az alábbi levelet:

Igen Tisztelt Szerkesztőség!

Mély tisztelettel felkérem az Igen Tisztelt Szerkesztőséget, hogy nagybecsű lapokban az alábbi felhívást közzétegyék:

„Wöfl József volt Waffenneister Gefreiter Inf. Gesch. No. 128. Feldk. Zörgö István hadnagy por. Zilah; Goldstein József őrmester Cluj, polg. fogl. szabó; Acsády Elek ővezető Simleul Silvaniei, polg. fogl. asztalos; Papp (Popa) Demeter tiz. Ciucea; Ardelean Trajan tiz. és Cseke Sándor közl. bajtársait, hogy szíveskedjenek címüket vele minél sürgősebben közölni. Címe: Wöfl József, Budapest, XIII. ker. Szegedi ut 9. I. em. 15.”

Tiszteletteljes kérelemmel kapcsolatban megemlítem, hogy a fenti felhívásban felsorolt urak igazolása nélkül nem tudom a rámnézve rendkívül fontos frontarcosságomat igazolni.

Mégegyszer kérem, hogy nehéz helyzetemben szíveskedjenek segítségemre lenni.

Szíveségüket előre is megköszönve vagyok, kiváló tisztelettel: Wöfl József.

— Mit irnak a lapok? A budapesti „Reggel” írja: „A házassági titkai” című szexuális film nagy érdeme, hogy ezt a minden embert érdeklő és minden ember számára tamulmányos kérdést témájául merre választani. Ilyen „tabu” témával még eddig moziban nem találkozunk. A Bucuresti lapok: „A házasság titkai” című filmnek sikere merészségében rejlik. Minden ember, orvos, intellektuel, modern ember nézze meg. Csak péntek, szombat és vasárnap este lesz bemutatva, csakis felnőtteknek.

— Szigorú intézkedésekkel gondoskodik a város a Clujra behozott tej kifogástalanságáról. A város vezetősége Filipescu polgármester, illetve dr. Vlad főorvos aláírásával 28.635-1938. szám alatt hirdetményt bocsátott ki. Ebben utalva arra, hogy a népjóléti minisztérium kezdeményezésére az egész országban nagy egészségvédelmi mozgalom indult meg, hangsúlyozza, hogy a városi hatóságok is teljes mértékben bekapcsolódnak ebbe az akcióba. Ugyanakkor a táplálkozásra használt tejjel kapcsolatosan rendeltileg kimondják a következőket: Senki sem szállíthat Cluj számára tejet, csak az élelmiszerek ellenőrzésére vonatkozó szabályzat 73-107. szakaszainak betartása mellett. Senki sem folytathat tejjel kereskedést, csak a megyei állategészségügyi hivatal illetve az illetékes közegészségügyi engedélye alapján. Ezt az engedélyt szeptember elsejéig feltétlenül meg kell szerezni. A kiadott engedélynek, amelyet az érdekeltek a személyazonosság igazolvány mellett magukkal tartoznak hordani, pontosan meg kell jelölni az illető pontos adatait és a kiadott engedély számát.

Ennek hiányában az illetőtől elkobozzák a tejet és azt mindmennyi további nélkül megsemmisítik. A tejet csakis tökéletesen zártul tisztá fémkannákban lehet szállítani és gondoskodni kell arról, hogy a kannák mindig a legkifogástalanabb állapotban legyenek. A tejszállító kocsik csakis zárt kocsik lehetnek és azokon kizárólag tejet szabad szállítani. Azokat, akik hamisított vagy idegen anyagokkal kevert tejet szállítanak, vagy a szabályzat egyéb rendelkezéseit nem tartják be, a laboratóriumi ellenőrző szervek vizsgálata alapján, akik munkájukat a város határában azonnal elvégzik, a tej elkobozása mellett nyomban meg is büntetik. A kirovandó bírság az egészségügyi törvény 337. szakasza alapján első ízben 2-5 ezer lej, megismétlődés esetén sokkal nagyobb. A rendelkezés azonnal érvénybe is lépett.

MEGHA

a legend...

Rövid budapesti Kráusz Simon volt éves korában elhúzával a békeidők el, aki a háború kái rendszerbe s...

Krausz Simon gondoskodott nag harmadik fiut tan Simon a gimnázium tanulóknak bizony és egyéb kedvez Budapesti Keres sen érettségizett jelenlegi gazdaság személyiségei voltak a elvágése után megfelelően —

hez protezsálták mont és hamar tisztviselője lett erje ott kezdődő ger Zsigmond b tisztviselőjét biz könnyelmű és h Schossberger fiu rendezze és ez...

megmentése a b fiu szanalásával ször — husz éve tőzsdére, mint mond cégvezető tőzsdé szimatj mányjaival és ek tőzsdé egyik eg fiu nemsokára v a Markó uccai

A Schossberger likvidálásával a egyenrangú fél 23 éves Krausz tározta, hogy őri korszakellenek zben, keresztvív magyarosítást a sal mellőzte, h Blum Bernát, a egyik vezető eg társult vele, ho lete is, amely lügyleit, amely tizedes multu B önmagához mélt vállalatába Bet vállalatába Bet delegálta és ez...

Krausz és Bette A Krausz és egy az volt az egy nyult szisztema kel dolgozott, a veit és mérlege tőkkel átvizsgá ról egyébként Krausz Simon é nekült meg sz a való részvételtő pos ismeretében le tőzsdéi üzlet tőzsdéi cégek, s belső értékét s illető cég könyv tek. Ma már E tőzsdéi cég kult gyis ezzel Krau

Ezzel a szisz az Angol Magyar kor Magyar Ke az Angol Magyar gatója, a Luká Elek Pál, vele tüzleteket, amely ségessé, amely ken keresztül Weisz Fülöp, a mi Bank akkor zott. Krausz S szerepet a két Elek Pál hálal

MEGHALT KRAUSZ SIMON,

a legendáshírű budapesti bankár

Egy szerencsés-
kezű fezőr tün-
döklése és bukása

Rövid budapesti távirat jelenti, hogy Krausz Simon volt budapesti bankár 68 éves korában elhunyt. Krausz Simon halálával a békeidők olyan karriertípusa tűnt el, aki a háború utáni gazdasági és politikai rendszerbe sehogysém tudott beilleszkedni és éppen ezért korán érte utól a túlmerész fezőrök sorsa.

Krausz Simon 1870-ben született Budapesten. Apja dolgozó és takarékos pesti zsidó-kereskedő volt, aki tisztességesen gondoskodott nagy családjáról. Simon, a harmadik fiút taníttatta. Az eszes Krausz Simon a gimnáziumban állandóan emiensek tanulónak bizonyult és különböző tandíj és egyéb kedvezményekben részesült. A Budapesti Kereskedelmi Akadémián jelenlegi gazdasági életének kimagasló személyiségei voltak. A kereskedelmi iskola elvégzése után — az akkori időknek megfelelően — tanárai több előkelő céghez protezsálták az eminens Krausz Simont és hamar a Schossberger bankház tisztviselője lett. Tulajdonképpen karrierje ott kezdődött, hogy néhai Schossberger Zsigmond báró ezt a fürge és eszes tisztviselőjét bízta meg azzal, hogy a könnyelmű és hozzá nem értő legidősebb Schossberger fiu tőzsdei adósságait lerendezze és ezzel a Schossberger nevet megmentse a botránytól. A Schossberger fiu szanalásával kapcsolatban került először — husz éves korában — a budapesti tőzsdére, mint báró Schossberger Zsigmond cégvezetője. Már ekkor feltűnt a jó tőzsdei szimatjával, túl merész angazsmanjával és ekkor jegyezte meg róla a tőzsde egyik egykori vezetője, hogy ez a fiu nemsokára vagy a tőzsde elnöke, vagy a Markó uccai fogház lakója lesz.

A Schossberger fiu botrányának sima likvidálásával a budapesti tőzsdei cégek egyenrangú félnek minősítették az akkor 23 éves Krausz Simont. Egy napon elhatározta, hogy önállósítja magát. Az akkori korszellemnek megfelelően ezt megelőzően, keresztvíz alá hajtotta fejét, a névmagyarosítást azonban azzal az indoklással mellőzte, hogy az parvenüs dolog. Blum Bernát, a budapesti tőzsde akkori egyik vezető egyénisége egy alvállalatba társult vele, hogy legyen olyan tőzsdeüzemlete is, amely lebonyolíthatja azokat az ügyleteit, amelyet az akkor már több évtizedes multu Blum Bankház nem tartott önmagához méltónak. Blum Bernát az alvállalatába Bettelheim nevű cégvezetőjét vállalatába Bettelheim nevű cégvezetőjét delegálta és ezen az alapon jegyezték be a Krausz és Bettelheim céget.

A Krausz és Bettelheim cég üzleteinek az volt az egyik igen hasznosnak bizonyult szisztemája, hogy csak olyan cégekkel dolgozott, amelyeknek az üzleti könyveit és mérlegeit a legjobb könyvszakértőkkel átvizsgáltatták. Erről a tehetségéről egyébként nemzetközileg híres volt Krausz Simon és azzal a szisztemával megegyezett meg számos fizetésképtelenségben való részvételről is. Viszont a helyzet alapos ismeretében merészebben bonyolította a tőzsdei üzleteit, mint azok a partner tőzsdei cégek, amelyek az illető részvény belső értékét sohasem ismerték, mert az illető cég könyveiben soha bele nem néztek. Ma már Európában majdnem minden tőzsdei cég kultiválja ezt a rendszert, vagyis ezzel Krausz Simon „iskolát csinált”. Ezzel a szisztemájával kapcsolódott be az Angol Magyar Bankhoz is, amelyet akkor Magyar Kereskedelmi Rt.-nak hívtak. Az Angol Magyar Bank akkori vezérigazgatója, a Lukács-féle sópanamából ismert Elek Pál, vele bonyolította le azokat az üzleteket, amelyekért az a harc tett szükségessé, amely a budapesti tőzsdén évek óta keresztül dult Elek Pál és sógora, Weisz Fülöp, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank akkori ügyvezető igazgatója között. Krausz Simon vállalta a nyaktörő szerepet a két harcoló sógor között és Elek Pál hálából Krausz Simont bankja

alelnökévé választotta be. A Lukács-féle sópanama kirobbanása miatt válság volt a Magyar Bank és Ker. Rt. vezetésében, amelybe beleszólt Teleszky János akkori magyar pénzügyminiszter, sőt maga gróf Tisza István is. Az ezzel kapcsolatos miniszterközi megállapodás szerint Krausz Simon lett a Magyar Bank és Ker. Rt. vezérigazgatója és ezt a pozícióját tizenkét éven keresztül megtartotta.

Krausz Simon ebben a pozíciójában bámulatos ügyességgel és gyorsasággal állította vissza a Magyar Bank és Ker. Rt. hírnevét és pozícióját. Bankját ügyesen kibékítette Weisz Fülöppel, illetve a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal, a tőzsdén mint Magyarországi harmadik legnagyobb bankjának vezérigazgatóját tekintették és így hamar a tőzsde vezére lett, ha tényleges elnök, vagy alelnök — valószínűleg tőzsdei multja miatt — sohasem lehetett belőle.

A háború utáni nagy rizikóú üzleteknél Krausz Simon számításai sok hiba csuszott be, ami miatt bankját meglehetősen veszteségek érték a tőzsdén. Ezt úgy a bank többi vezetői, mint a bank belső és külföldi főreviszényesei súlyosan kifogásolták és annak a szolidabb üzleti szisztemának érvényesítését követelték, amelyeket a helyettese, Fleissig Sándor, a bank jelenlegi alelnök-vezérigazgatója követett. A bank bécsi affiliációja útján, Bosellel kartellbe lépve, részt vett az 1936 évi első francia frankkontremiben, amelyen a bécsi affiliációt is, Krausz Simont is fantasztikus összegű veszteségek érték. Emiatt Krausz Simont túl rövid uton menesztették a vezérigazgatói pozícióból és utóda Fleissig Sándor, jelenlegi vezérigazgató lett.

Ekkor „Krausz Simon Bankház” cég alatt — fiával társulva — magánbankházat nyitott és a főleg nemzetközi hitelüzletek lebonyolításával, nemzetközi hitelek szerzésével foglalkozott. Hatalmas üzleteket bonyolított le, de hírneve Londonban és Párizsban is meg volt tépázva. Az 1931 év júliusának eseményei hatalmas veszteséget okoztak Krausz Simonnak, amely alkalommal nemcsak közel kétnyílárdd lejre becsült magánvagyonra uszott el, hanem az üzletei miatt egyik-másik állam fővárosába szívesen be sem utazott, az ellene indított különböző eljárások miatt.

Hitelezői csődöt kértek ellen és több évig tartott, míg hitelezőivel magánegyezséget tudott kötni, a csődöt azonban csak a vagyontalansági eskü letételével tudta befejezni. Ekkor visszavonult és a felesége, valamint a fia magánvagyonának jövedelméből élt.

Felesége budai villájában visszavonultan élt az utóbbi években, régi környezetéből senkit sem fogadott és állandóan betegeskedett.

Két évvel ezelőtt megírta életrajzát, amely az utolsó üzlete volt.

Krausz Simont Budapest bohémvilága, mint nagy mecenást, minden jó ügy bőkezű támogatóját ismerte. Kétségen kívül karrierje zenitjén nagy összegeket adott különböző célokra, azonban minden adakozásának volt valami reklámja, arról valamelyik pesti hetilapban mindig be kellett számolni valakinek. Zsidó célokra nem igen vették igénybe a zsidóságtól oly rég eltávolodott Krausz Simont. Az így elszórt adományai együtt ténylegesen fantasztikus összeget tesznek ki, de sohasem jutott eszébe, hogy egyszer nagyobb összeget olyan célra adjon, amelyről a nevet tényleg megőrizhette volna. A budapesti tőzsdén azonban az utókor még sokáig emlékezni fog Krausz Simonra, aki a kilencvenes években új ritmussal hozott a szolid budapesti tőzsdére. Kétségtelenül korunknak igen érdekes figurája tűnt el a porondról Krausz Simon elhunytával.

(—)

Runciman ma találkozik Henleinnal

Nyugodt légkörben folyt le tegnap délután a kormány és a szudetanémet delegáció első közvetlen tárgyalása Runciman részvételével

Prága, augusztus 18. Lord Runciman közvetítésével tegnap délután újból megkezdődtek a közvetlen tárgyalások a prágai kormány és a szudetanémet képviselői között. Eredetileg arról volt szó, hogy a tárgyalásokban a kormánykoalícióban résztvevő pártok hét kiküldöttje is részt vesz, ez ellen azonban hevesen tiltakoztak a szudeták, mire Runciman intervenciójának eredményeként, abban állapodtak meg, hogy a koalíciós pártok megbízottainak részvétele nélkül, csak a kormány tagjai és a szudetanémet párt képviselői vesznek részt a tanácskozáson.

Igy tegnap délután öt órakor a Kolovrat palotában ültek össze a kormány politikai bizottságának és a szudetanémet párt delegációjának tagjai Hodzsa miniszterelnök elnöke alatt. Runciman felhívta a szudetanémet képviselőket, hogy mérsékeljék követeléseiket. Ennek hatása alatt Kundt szudetanémet képviselő kijelentette, hogy a szudeták elölle az elvi kérdések tisztázását kérik és akkor a részletkérdések önmaguktól fognak megoldódni. Kundt kijelentette még, hogy a szudeták egyenjogúságot követelnek a csehek és a németek között. Ezután általános vita indult meg, amelyben a kormány tagjai is részt vettek.

A Kolovrat palotában lefolyt három és félórás tanácskozás után Prágában a közvetkezőképen itéli meg a helyzetet: A kormány és a szudetanémetek tárgyalásait bizonyos jelenségek veszélyeztették, így például a cseh tisztak ismeretes megnyilatkozása és az ezzel kapcsolatos lapkommentárok. Minden azonban pillanatig sem érintette a Hodzsa-kormány helyzetét, amely ma szilárdabb, mint azelőtt. A tárgyalásokon nem vettek részt a radikális elemek. Így lehetővé vált, hogy barátságosabb állásfoglalás történjen a kormány részéről a szudeták feltételeivel

szemben. Runcimannak a szudetanémetekkel folytatott tárgyalásai mindehiesetre kedvezően befolyásolta a szudetanémet követelések megfogalmazását is, úgy, hogy a tegnapi tárgyalások nyugodt légkörben és tárgyilagos szellemben folytak le. A felfogások között még nagyok a differenciák, az értekezlet résztvevői azonban egyetértettek abban, hogy mindkét félnek minden erőfeszítést meg kell tennie a kölcsönös megegyezés érdekében.

A hét folyamán, valószínűleg pénteken, Hodzsa miniszterelnök még találkozott Kundt képviselővel, a további tárgyalások rendjének megállapítása céljából.

A csehszlovák kormány ma minisztertanácsot tartott Hodzsa elnökletével. Runciman lord ma találkozik első ízben Konrád Henleinnel a Komotau közelében lévő Rothenau kastélyban, amely a Hohenlohe Langerburg herceg család tulajdona. Holnap Rehwald német szociáldemokrata politikussal fog tanácskozni.

Súlyos vasuti szerencsétlenség a Lugoj-Timisoara utvonalon

Timisoara, augusztus 18. Súlyos vasuti szerencsétlenség történt csütörtök délután öt órakor a Lugoj-Timisoara utvonalon. Az 1005 és az 1006. számú személyvonatok Topolovet állomáson egymásba rohantak. Szerencsére a két mozdonyvezető még idejében észrevette a közelgő katasztrófát és teljes erővel lefékeztek a mozdonyokat, ugyanogy az összelitkezés nem volt olyan heves méretű. A két szerelvény utasai közül huszan megsebesültek. Kettőnek igen súlyos az állapota. A sebesülteket beszállították a lugoji kórházba, ahol kezelés alá vették őket. A helyszínrre még a délután folyamán vizsgálóbizottság szállt ki a katasztrófa okának tisztázására.

SPORT

A zsidó sport nagy eseménye lesz vasárnap és hétfőn Targu-Muresen a Sennensieb Béla Ben Cion Kupa uszóverseny

A Kupa idei védelméért a targu-muresi Makkabi és a cluji Haggibbor között nagy küzdelemre van kilátás

Cluj, augusztus 18. (Az Uj Kelet tud.) A zsidó sportegyesületek bajnoki tornái során vasárnap és hétfőn kerül lebonyolításra Targu-Muresen, a Makkabi rendezésében, a transzilvániai sportegyesületek uszóversenye a Sennensieb Béla által alapított Ben Cion Kupáért. A verseny élénk nemcsak Targu-Muresen, ahol a zsidó társadalom érdeklődése kíséri a Makkabi munkáját, de az ország egész zsidó sportközövélye is érdeklődéssel tekint, annál is inkább, mert a verseny egyúttal válogató jellegű a jövő év tavaszán Tel-Avivban sorsra kerülő III. Makkabiadara. Eddig a verseny biztos résztvevője az aradi Hakoah, az oradeai Makkabi, a targumuresi Makkabi, valamint a kupa védője, a cluji Haggibbor. Szó van azonban róla, hogy a versenyen képviseltesse magát az alakulóban levő timisoarai Kadima uszószakosztálya is.

Ami a versenyeket illeti, még ha a kezdeti állapotban levő uszósporttól nem is lehet világraszóló rekordok megdöntését várni, amely tény egyébként a zsidó sport célkitűzései szempontjából egyelőre nem is döntő kérdés, a zsidó sportegyesületek uszó-tornája nagy küzdelemet ígér. Különösen érdekes lesz a targumuresi Makkabi és a Haggibbor között várható versengés, minthogy a Ben Cion Kupa sorsát a pontverseny dönti el, míg viszont a versenyre mind a rendező targumuresi Makkabi, mind a cluji Haggibbor népes gárdát állít ki.

Még nem lehet tudni, hogy a versenyben résztvevő zsidó sportegyesületek névszerint kiket neveztek, a Haggibbor nevezési listája azonban elkészült. Eszerint a tavalyi kupa-nyertes Haggibbor uszógárdája az idei küzdelemre a következők lesz:

Benedek Kató, Blattner Magda, Grünwald Erva, Goldstein Aliz és Hirsch Aliz, míg férfiak részéről: Sebestyén György, Sebestyén András, Nóti Károly, Nóti Józsa, Elías Tibor, Grün Sándor, Schwartz Pista, Hirsch Bandi, Diamantstein Erno, Herskovits Béla, Schwartz Tibor, Sándor László, Meiszter Tibor, Meiszter Ernő és Robert György. A cluji csapat kíséretje Keszler Ignác és Fisch Zoltán. Az uszóversenyen egyébként részt vesz a transzilvániai Makkabi Szövetség elnöksége is Weisz Ignác elnökkel az élén. Így minden remény meg van arra, hogy a transzilvániai zsidó sportegyesületek méltó keret között fogják lebonyolítani a Sennensieb-kupa versenyt, melyre a targumuresi Makkabi vezetősége Engelberg Dezső dr. elnökkel, Gial István sportigazgatóval és Békés mérnök uszószakosztályi elnökkel az élén körülmint és alapos előkészületeket tesz.

A versenyvel kapcsolatban egyébként a Makkabi Szövetség irányító szervei, a targumuresi Makkabi vezetősége, valamint a zsidó sportegyesületek vezetőségeinek képviselői részvételével értekezlet lesz, amelynek során bizottságot fognak választani, amely a kerületi Makkabi Szövetség mellett mint alosztály a zsidó uszósport fellendítésével és népszerűsítésével fog állandóan foglalkozni. Az uszó-szövetség székhelye előreláthatólag Targu-Muresen lesz, ugyaninnen fog tehát az elnök is kikérülni, akinek személyét illetőleg alighanem már meg is történt a szerencsés választás egy az uszósportban gazdag múlttal rendelkező zsidó tekintély megnyerése révén.

Csak röviden...

Az oradeai Makkabi egyre aratja tenisz-sikereit. Ujabbán a Cămarăscu tenisz-sorozat küzdelmei során a Makkabi 3:2 arányban győzött az Intelegere ellen. Részletes eredmények: Grünwald Makkabi—dr Weimann Intelegere 6:4, 6:1, 6:8 w. o. Dr Halmi Makkabi—dr Weiner Intelegere 6:3, 6:2, 6:2. Balogh—dr Weimann Intelegere—Grünwald—Spitzer Makkabi 2:6, 4:6, 7:5, 6:4, 6:0. (Meglepetés!) Dr Halmi—dr Weimann 6:1, 6:2, 6:2. Dr Weiner—Spitzer 6:3, 6:3, 4:6, 4:6, 2:4 w. o. Egyébként a cluji verseny elmaradt döntőjét tegnap játszotta le a Makkabi két játékos: Grünwald és dr Halmi. Győzött az előbbi 7:5, 7:5 arányban. Ugyan- csak tegnap játszotta a kerületi ifjúsági női egyes döntőjét a Makkabi két játékos: Keleti Bori és Szász Erva. Meglepetésre az előző győzött 6:3, 7:5 arányban.

A román labdarúgószövetség átiratban értesítette a szövetségek unióját, az

UFSR-t, hogy a Korányi-Bindea ügyben hozott magyar szövetségi ítéletet teljesen elégtétellek tartja és így semmi akadály sincs annak, hogy a magyar csapatok és magyar sportolók romániai szereplését engedélyezzék. Ezzel hivatalosan is újra felvette Románia a sportkapcsolatokat Magyarországgal.

Románia vízipólóbajnokságát Sibiuban befejezték. Az utolsó mérkőzések: Víforul Dacia—Armin 6:0 (2:0), SCTGM—Armin 8:0 (4:0), Ferar Oradea—Universitatea 3:2 (0:2). Ezzel a végleges helyzet ez: 1. Víforul Dacia 3 győzelem 14:2 gólarány, hat pont, 2. CSTGM 2 győzelem, 14:3 gólarány, négy p. 3. Armin 0 győzelem, 14 gólarány, 0 pont. A vigaszdíj: 1. CAC 1 győzelem, 1 döntetlen, 10:4 gólarány, három pont, 2. Ferar 1 győzelem, 4:12 gólarány, két pont, 3. Universitatea 0 győzelem, 5:12 gólarány, egy pont.

GAZDASÁG-FILM MŰVEZET

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Szerdától premier: Világszenzáció: Ember-faragó. Izgalom, reméllet, borzalom. Egy örült orvos hajmeresztő reméllettel. A szörnyeteg tündöklése és bukása. Ember-torzítás, a szerelem lelkizése kőhöz-kamrákban, stb. Főszerepben: Boris Karloff és Lugosi Béla. Csak erős idegzetűeknek! Műsor előtt: Alomvilág, orosz kabaré 3 felvonásban.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Bemutatásra kerül a közönség általános kértésére: Walewska grófnő. Greta Garbo és Charles Boyer egyetlen filmje. Előtte: Az angol király látogatása Franciaországban. Előadások kezdete: 3.20, 5.20, 7.20 és 9.30.

A SELEOT MOZGÓ MŰSORA:

London terror alatt. Főszereplők: Fritz Kortner, Charles Farrell. Műsor előtt: Színes vígjáték pótkép.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Premier! Gyilkosság történt. Rendkívül izgalmas bűnügyi film. Főszereplők: Edward G. Robinson és Jane Bryan. A film előtt: Világhírű.

A THALIA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtöktől: Dora Nelson. Luis Verneuil híres regénye film. Főszerepben: Elvira Popescu, a híres román származású francia színésznő. Pénteken, szombaton és vasárnap csak este 9 órakor! A házasság titka. Sexuális film. Csak felnőtteknek! Jegyek elővételben a mozi pénztáránál. Számozott helyek.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Mától: I. Rejtelmek háza. Nagy képművészet a francia forradalomból. II. Vérrel írtott határ. Főszerepben John Wayne, a cowboy király. III. Mária királynő ötélsége temetése. IV—V. Uj híradó és Micky Maus.

A CAPTOL MOZGÓ MŰSORA:

Premier! Jazz parádé. Főszereplők: Dick Powell és Fred Waring. Műsor előtt: Világhírű.

A MUNKÁS MOZGÓ MŰSORA:

3, 6 és 9 órakor: I. Párizsi éjszakák. Társadalmi dráma. Fősz.: Fernand Gravey. II. A táncoló angyal. Az évad legbájosabb filmje. Fősz.: Sonja Henie. III. Hírű.

Szombaton, aug. 20-án két előadás 3 és 6 órakor. Este 9-től nincs előadás.

A CAO bejelentette, hogy indul a B) osztályos bajnokságban, de csak feltételeesen arra az esetre, ha az összehívott rendkívüli közgyűlés nem hagyja jóvá azt a határozatot, mely feloszlatta a labdarúgószakosztályt. A beosztott csapatok közül most már csak az Universitatea a jelentkezése hiányzik a B) osztályban.

Vasárnap Budapestet kezdetét veszi a bajnoki küzdelem. Az első forduló programja: Elektromos—Szeged, Taxisoik—ZSE, Phöbus—Ujpest (Budapest). Bocskai—Kispest (Debrecenben). SSE—Hungária (Salgótarjánban). Budafok—Nemzeti (Budafokon).

A francia Ramadier legutóbb Párisban kelek 4 méter ugrott ruddal. Nagy harc lesz az Európa-bajnokságon a rudugrásban. Négy méteren felül minden fél centi számítani fog.

A cluji Victoria tegnap este villanyfény mellett barátságos mérkőzést játszott Bucu-restiben, a Venus-szal, amelytől 3:2 arányban vereséget szenvedett.

Ujabb hírek szerint a Phönix vasárnapra Clujra tervezett mérkőzése elmarad.

Henry Armstrong amerikai néger öklívívó 15 menetes küzdelem után pontozással győzött honfitársa, Lou Ambers felett és ezzel elnyerte tőle a könnyűsúlyú világbajnoki címet. A mérkőzés a Madison Square Gardenben folyt le igen nagyszámú közönség jelenlétében.

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, augusztus 19.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádió-hírű, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezsek. 15.20: Időjelzés, időjárás, Stefanesco-zene. 20: Felolvasás. 20.15: Fotinu Jonel szellemi, Niculescu Sabina hárfázik. 20.45: Balalaika. 21.05: Felolvasás. — 21.25: A Rigoletto opera lemezek, a szil- netben hírek.

Jeruzsálem. 5.30: Pontos idő, időjárás. Az angol nevelés alapelvei. 8: Tönach olvasás. 8.15: Irma Scheinberg és Josef Grünl két-zongorás hangversenye. 9: Pontos idő, időjárás, hírek. 9.30: Az angol program keretében hangverseny.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemezek. 11: Hírek. 13.05: Hegedű és ének. Közben: Hírek. 14.30: Rendőrzene. 15.35: Hírek. 17.45: Időjelzés. 18: Szalonzenekar. Közben sportközlemények. 20: Magyar mű- vezetek hanglemezei. 21.30: Zongora. 22.10: Cigányzene. 22.45: Időjelzés. 24: Hírek. 0.10: Szalonötös.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból: Kassa. 21.25: Rádiózenekar. London Regional. 22.05: Leslie—Smith: A háromszögletű kalap, rádióopera. Pozsony. 22.25: Zarewski: Zongorötös. Prága. 21.40: Beethoven-est a luzerni ün- nepi játékról. Radio Paris. 19.45: Operettársulatok.

Szombat, augusztus 20.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádió-hírű, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezsek. 10: Katonazene. 20: Felolvasás. 20.20: Mandolinzenekar. 21: Üzenetek. 21.15: Táncczene. 22.30: Hírek. 22.45: Vendéglői zene. Majd különböző hírek.

Jeruzsálem. Délután 5.45: Pontos idő, hírek. 8: Hamavül. A Koi Zimra zeneegyesü- let előadásában. 8.25: Keleti zsidó dalok. — 8.50: Rachel Petach előadása. 9: Pontos idő, időjárás, hírek. 9.30: Az angol program ke- retében hangverseny.

Budapest I. 9: Hírek. 14.25: Zenekar. — 16.35: Zene. 18.10: Lemezek. 19.20: Cigány- zene. 20.30: „István király” hangjáték. 22.25: Zenekar. 23.50: Cigányzene.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból: Belgrád. 22: Rádiózenekar. Drottwich. 22: Rádiózenekar. London Regional. 21: Promenade-hangver- seny. Varsó. 22.10: Moniuszko: A tutajos, 1 fel- vonásos opera.

KONKURS

Wir suchen einen guten bál töfilá lömü- szofim löjomim nairöim. Möglichst ein söchet mümche, der bei Entsprechen als sölcher akzeptiert wird. Spesen werden nur dem berufenem vergütet. Adresse: Jacob Gold- stein gemenide Präses Crasna. Jud. Sălaj.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésre egy szó 2 lej, vasárnap betéivel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Adáskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg- levelet csak úgy továbbítunk, ha portóba- lyeg mellékelve van.

Szobátársnőt keres urinó Regina Maria kolonál, esetleg teljes köser ellátással. Cim a kiadóban.

Középsikolás II—III. oszt. urilánykát jöve- tanétre elfogad ur család, központban, leg- modernebb lakással. Wartenberg, Mojlör 12.

Ügyes kiszolgálófényt azonnalra alkalmas Izsák Ferenc orth. köser vendéglő Bala-Mare, Regele Ferdinand 15.

Zsidó kisasszonyt, románul, németül be- szélőt keresek kis leánykámhoz. Grosz Bóe Judetul Saturnare Mediasulaurit.

Középsikola alsó osztályába járó fiu vagy leány növendék teljes ellátást (rituális koszt) kaphat zongora- és fúrdőszobahasználattal zsidó uricsaládnál. Cim: Dr Brückné Targu- Mures, Stefan cel Mare 11. (Berkó-ház.)

Tizenhatéves leányt cluji zeneakadémián taníttatná oradeai zsidó család, kinek teljes ellátásáért ugyanezt nyújtáná Oradean tanu- lök cluji gyermekek. Közlebbit: Neumann Cluj, Dubálarilor 15. Egy gyermeket csere nélkül is vállalna.

Kristály gőzfürdő Cluj, Str. Dubálarilor 3. teljesen újszerűen átalakítva. Legnagyobb komfort, jódos forrásvíz. Reggel 6 óráttól nyitva. Árak: gőz 15 lej, kád 20 lej. Olcsó csoportjegyek.

JAHREZERTTABELA alumíniumból tetsze- tös, kisalak, egyszemélyes 150 lej, kétszemé- lyes 250 lej. Megrendelésnél zsidó dátum közlendő. Boros papirkereskedés, Cluj.

Elváltállamú 12—16 éves fiukat, akiket elsőrangú jesiva szerinti héber oktatásban részesítenénk és egyben a helybeli liceumban magánúton az osztályokat is végezhetnék. Megkereséseket „Orthodox rabbi” jelleg- alatt, válaszbélyeg mellékelésével, e lap to- vábbit.

Négy-öt szobás klubhelyiséget keresünk október 1-re, lehetőleg belvárosban. Cim: Fisch titkár, Str. Stroescu 7/b este 6—8 óra között.

Kertész, virág-, gyümölcs-, konyhakerté- szet, szőlő, méhészet, vagy gazdaság vezeté- sét a legnagyobb szaktudással és felelőséggel vállalja. Levelet „Pontos” jellegre a kiadóba kér.

Irodaszólgának, inkasszánsnak, vagy rak- tárnoknak ajánlkozok némi garanciával ren- delkező fiatalember. Cimeket a kiadóba kér.

Timisoaran zsidó tanár-családnál két diák teljes ellátást nyerhet. Pollák, IV. Str. Bra- tianu 15.

Oradean izr. uricsaládnál diákleány teljes ellátást kaphat zongora- és fúrdőszobahasz- nálattal, esetleg zongoraoktatással. Berger Antalné, Xenopol 5.

Honfalvi és Arigeshabajszem huszti rab- biknak a tanítványa, talmudista, jó képe- séggel, hitszónok melamed vagy más meg- felelő állást keres, esetleg a nagy ünnepekre előmádkozónak ajánlkozok. Löb Chaim Huedin.

Vidéki városban levő biztos megélhetés- jelentő szerelési vállalatához benőszülhet 34 év körüli józanéletű, intelligens zsidó fiatal- ember. Házasságközvetítőket díjazok. Jelleg: „Ketten dolgozunk”.

Két gimnázista urilány külön szobával la- kást és teljes ellátást kaphat uricsaládnál a Memorandumai uccában. Cim a kiadóban.

Központi, napos, fúrdőszobás lakásomban gondos ellátást kaphatnak felső- és középs- iskolait tanulók hetedik gimnázista fiama korrepetálása mellett. Stern Józsefné, Str. Neulucea 1, II. em.

Esztivői, eljegyzések, barmicemvok, zsidó rendezést vállaltuk itt házánál. Házhoz is megyek, vidékre is. Jó ort. köser háziokozó khorodásra is. Adárné, Sta. Gen. Gerescu 7.

HERMANN AZ ÜZLET LÉLEKE: HERMANN AZ ÜZLET LÉLEKE

A héber SZÖVETSÉG

Irta: prof.

A Brith Ivrit (szeg) nem tisztán terjessze a héber azért sem, hogy fejlessze. Ellenbe- látat emeljen az bárhol is mutatko- zó zsidóság.

Aki a zsidóság látja, ijesztő és bet meg. Az as Európában és A bizonyult, ma n adott tényezővé pozott ideológiai összes nemzeti jeztés és fejlesz rovétlenül elvesz zeti kultura lass ucca képebb. M a miveltek sora emléke. Ama vallás már rége megelégészenek amelynek kerete Nagy tömegek vallás iránt nag hoz kötötték le egzisztenciális vesznek a nemz teljesen indifere glaut országok zolják, hogy a z zsidó centrumok Amerikában és hangulyozni, sággal katasztr átt a teljes meg amelynek be k gok asszimiláció mösen az utóbbi nem állítjuk. Ez magában foglal Mi történik a itt a dolgok ma többség állandó számosság héber t művészet is álla szerez magának Ennek ellené sokra. Az orsz kis mértékben zenekeft, hogy nem tudja a ne zisát előterente Palessztinában cög, amely önn módon ellátatn lehetőség, hogy szánja magát, inségben van. veit még mindi jövedelemmel népi intézetek szelnek angolul könyvtárak pe árodalommal, n táltal helyet. A gok számára n héber nevelés elhanyagolása st tiz évvel azelőt Ki gondolt nált kulturális érde kök nélkül. J ponton sem fe visszafejldés a tatja.

Am ha az o rendben is lenn tünk meg 400 és nem nézhet 16 millió más tönkre menjen. A Brith Ivrit években már dött, a mai áll végre az egész szrei ének. M külföldön és I tanuló-sereg is szágban 40 ez Litvániában 14 Ugyanugy van héber tanító é ősi nyelvünk nizáció hiányz héberül beszédezeket a töme len táborba sz rát ezáltal ki se. A „Brith” akarja Erec J egymához ka hogy ilyen amelyhez rövid tartozhatik, ne zaidó jövőne megnyilvánulá művészet kell,

A héber világ-szövetség

Irta: prof. JOSEF KLAUSNER

A Brith Ivrit Olamith (Héber Világszövetség) nem tisztán abból a célból létesült, hogy terjedje a héber szót és héber könyvet, sőt azért sem, hogy kizárólag a héber nevelést fejlessze. Ellenben azért alapították, hogy egységet emeljen az asszimilációs jelenségei elé, bárhol is mutatkoznak azok.

Aki a zsidóság mai helyzetét világosan látja, ijesztő és nyomasztó tényeket figyelget meg. Az asszimiláció, amely Nyugaton Európában és Amerikában téves rendszernek bizonyult, ma már Kelet-Európa számára is adott tényezővé vált, amélkül, hogy megalapozott ideológiai rendszere volna. A zsidóság összes nemzeti kulturális értékei megfelelő terjesztés és fejlesztés hiányában lassan és észrevétlenül elveszítik jelentőségüket. A nemzeti kultúra lassan eltűnik a szivekből és az ucca képből. Meglehet, hogy rövidesen már a műveltek sorában sem lesz már nyoma és emléke. Ama műveltekben, akik előtt a vallás már régóta nem jelent sokat és akik megelégszenek ama nemzet kulturájával, amelynek keretei között élnek.

Nagy tömegek, amelyeknek érdeklődése a vallás iránt nagyon gyöngült, a jiddisizmus-hoz kötötték le magukat, vagy pedig már egzisztenciális okokból is felületes részt vesznek a nemzeti kultúrában, vagy pedig teljesen indifferensek ebben a tekintetben. A gálut országok látogatói egyhangúlag igazolják, hogy a zsidó kulturális helyzet a nagy zsidó centrumokban, mint Lengyelországban, Amerikában és Romániában és — főújságos hangulaton — Szovjetországra való áttéréssel a zsidóság a gálut zsidósága felől a teljes megsemmisülés veszedelme borul, amelynek be kell következnie, ha ez országok asszimilációs folyamatát, amely különösen az utóbbi években vert gyökeret, meg nem állítjuk. Ez a helyzet a 16 millió zsidót magában foglaló nagy diaszpórában.

Mi történik a kicsiny Erec Jiszraelben? Itt a dolgok már nem fajultak el annyira. A többség állandóan héberül beszél és olvas, számos héber újság jelenik meg, a héber művészet is állandóan fejlődik és polgárjogot szerez magának az országban.

Ennek ellenére mégis szükség van javításokra. Az országban nyomtatott könyveket kis mértékben terjesztik a külföldön és kézzelfogható, hogy a népek egy kis töredéke nem tudja a nemzeti irodalom pénzügyi bázisát előteremtteni. Így történik tehát, hogy Palesztinában alig van olyan könyvkiadó cég, amely önmagát és héber szerzőit méltó módon elláthatná. A héber író számára nincs lehetőség, hogy teljesen a héber alkotásnak szánja magát, a héber művészet pedig nagy mértékben van. Héber tudományos írók műveit még mindig győren keresik. Akik biztos jövedelemmel rendelkeznek — még zsidó népi intézetek vezetői is — előszeretettel beszélnek angolul, németül és oroszul, magán-könyvtáraik pedig tele vannak idegen nyelvű irodalommal, miközben a héber könyv alig talál helyet. A speciális héber kulturális dolgok számára nincs megfelelő érdeklődés. A héber nevelés nálunk is az elszegényedés és elhanyagolás stádiumában van, ahogy azt tíz évvel ezelőtt senki el nem tudta képzelni. Ki gondolt nálunk a héber ifjúságra tisztára kulturális érdeklődéssel, pártpolitikai szándékok nélkül. A héber kultúra tehát ezen a ponton sem fejlődik kellőképpen, hanem a visszatekintés aggodalmas szimptomáit mutatja.

Am ha az ország kulturális szituációja rendszerben is lenne, még akkor sem elégedhetünk meg 400 ezer zsidó kulturális munkájával és nem nézhetjük nyugodtan, hogy a többi 16 millió más zsidó körében a héber kultúra tönkbe menjen.

A Brith Ivrit Olamith, amely az utóbbi években már sokat fejlődött, és munkálkodott, a mai állapotnak véget akar vetni. Elvégre az egész világban a héber-ismerők száz ezrei élnek. Magában a héber iskolában a külföldön és Palesztinában tízezrekre menő tanuló-sereg ismeri a hébert. (Lengyelországban 40 ezer, Erec Jiszraelben 50 ezer, Litvániában 14 ezer, Romániában 10 ezer). Ugyanúgy van az egész világban sok ezer héber tanító és fiatal rabbi, akik jól tudják a héber nyelvet. Eppen csak megfelelő szervezés hiányzik, amely ezt a sok száz ezer héberül beszélő zsidót összekösse.

A Brith Ivrit Olamith-nak az a célja, hogy ezeket a tömegeket megszervezze és egyetlen táborba szeltesse, hogy héber népi kultúrát ezáltal kiművelje és kincseit értékesítse. A „Brith“ nagy központi szervezésében akarja Erec Jiszrael és a gálut héber köreit egymáshoz kapcsolni. El sem képzelhető, hogy ilyen nemzeti világtudatszervezet, amelyhez rövidesen félmillió perфекt héber tartozhatik, ne legyen jelentékeny tényezője a zsidó jövőnek. A héber alkotás minden megnyilvánulása: nyelv, irodalom, nevelés és művészet kell, hogy a Brith Ivrit Olamith-

ban centralizálódjék, a zsidó kultúrát újra-élesztése jegyében. Ez a szövetség elsősorban az ifjúság kulturális nevelése felé fogja irányítani figyelmét.

A „Brith“-hez való tartozás külső jele a tagsági díj fizetése, a „szela“, amely egyenlő lesz a sékel összegével; fiatalok felét fogják fizetni. Felsőbb instanciáknak szerepel a

héber világkongresszus, amely az összes héber kultúra-problémákat napirendre tűzi. Csak egy hatalmas kulturális szövetség, amely az egész világ zsidóit felöleli, képes megvédeni nemzeti sajátosságukat és megőrizni az antiszemita üldözések és az általános szerencsétlenségben, amely napjainkban ránk szakadt.

KÖZGAZDASÁG

Megsemmisítették a vasuti talpfaárlejtés eredményét

A vasuti vezérigazgatóság árlejtést hirdett nagyobb mennyiségű bükki és tölgytalpfa beszerzésére. A versenyfolyamlaton a következő cégek vettek részt: bükkre: G. Eupu Bucuresti 150—200.000 első osztály, 50—75 ezer II., Rupea Cluj 5—10.000 I., 15—20.000 II. oszt., Sarpil 12—15 ezer I. oszt., 3—5 ezer II. oszt., Pecht Bruno 10—25 ezer I. oszt., Lomas 40—60 ezer I. oszt., 15—20 ezer II. oszt., La Roche és Darvas R. T. Oradea 30—40 ezer darab első osztály, 15—20 ezer második osztály, Lázár Henrik Cluj 10—15 ezer első osztály, 5—10 ezer második osztály, Somesana 15—20 ezer első osztály, 3—5 ezer második osztály, Stejarul 10—12 ezer első osz-

tály és 2—3 ezer második osztály. Tölgytalpfa: Forestiera Beltiug 10,225 darab, Stejarul Cluj 15 ezer darab, La Roche és Darvas 30 ezer darab, Lomas 110 ezer darab, Vasile Stern 2500 darab, v. d. Laufer S. Brasov 2700, Rupea 6000, Stefag Cluj 185 ezer darab szállításra tettek ajánlatot. A vasuti vezérigazgatóság azonban az árlejtést, legalább is a tölgytalpfa vonatkozó részét megsemmisítette. Előreláthatólag hasonló sors vár a bükkiárlejtésre is. Szakkörök véleménye szerint a vasut közelebből új árlejtést kell kiírjon, mivel a CAPS a CFR szükségletét megfelelő talpfakészletek híján fedezni nem tudja.

Üzleti hírek

Braun Izor fonalgyároskereskedő érdeklődését vállalt a tg.-muresi Mercur S. A.-nál. Sándor Mór, a tg.-muresi Mercur füzsernagykereskedés egyik fő részvényese az ezen vállalatnál lévő érdeklődését eladta 5 millió lejért Braun Izor ottani fonalgyároskereskedőnek. Braun Izor eddig egyéni céggént vezetett fonalgyártást likvidálta, illetve a Mercur S. A.-ba olvasztja be. Sándor Mór sógora, Helmer a Mercur S. A.-nál birt részvényérdeklődését továbbra is megtartotta.

A Mihai Viteazul téri piac elhelyezése. Ebben a kérdésben a polgármesteri hivatal és a cluji iparkamara megbízottai között a napokban részletes megbeszélések voltak. Értesítésként a kamara azt az álláspontot képviselte, hogy a Mihai Viteazul téri piacot továbbra is tartásuk meg a piacnak úgy az alsó, mint a felső részén, mivel a volt Tornavivóda helyén a piac nem fér el. A Sfatul Negustoresc azt a közbevető javaslatot vetette fel, hogy az engrosipiacot külön szervezzék meg, amely a hajnali órákban működhetne a hatóságok megfelelő ellenőrzése mellett. Ebben az esetben a helyi vizsentalársítók a Barzel vasúti és a Pascu füzserengros Mihai Viteazul téri központja közötti területen nyernének elhelyezést. — Itt említjük meg, hogy a polgármesteri hivatal a megszüntetett Regina Maria uccal zöldésgyártás pótlására új piacot létesít a Str. Avram Iancu végén.

A cluji V. Hevesi & C. Peter építőipari cég megbízást kapott Clujmegye területén 9 kilométer ut építésére. Az utépítést a cég a 11 millió 300 ezer lejes előirányzatnál 2,7 százalékkal olcsóbban vállalta.

Prima Casa Poporală de Economii Jia Crucei S. p. A. felszámolását a törvényszék bejegyezte. Felszámoló Gelsler Miklós és Maus Jakob.

A Banca Marmarosch Blank & Co. S. A. igazgatósága elnöknek Ion V. Stircea bárót, alelnöknek pedig Anibal Teodorescu választotta meg.

A postavezérigazgatóság rendelete szerint, a volt Ausztria területére küldött levelek ép-velek bélyegezendők, mint a németországi levelek, vagyis 10 lei 20 gr.-ként és minden további 20 gr. után 6 lei. A levelezőlapok postai díja 6 lei.

A munka- és egészségügyi minisztérium nagyobb megrendelést adott gyógyszernek szállítására. A német I. G. Farbenindustrie 9.996.900 lei értékben neosalvarsant, a cluji Ufarom 3.995.000 lei értékben neosalvint, a Bucuresti Drogueria Standard pedig 5.990.590 lei értékben novosenbenzolt szállít. A három cég összesen 19.991.490 lei értékű gyógyszer szállítására kapott megbízást.

Romano-Germană S. A. R. pentru comerțul, repararea și serviciul autovehiculelor cég alatt Bucurestiben 4 millió lei részvénytőkével részvénytársaság alakult teherautók, motorkerékpárok, automoblok behozatalára,

Árlejtések

Brasovi erdőigazgatóság: Szeptember 10-én árlejtés 27,62 hektár területű ciucmegyei erdőeség fenőfaanyagának eladására. Ova-dék 25.000 lei.

Sármás község: Szeptember 1-én árlejtés 2991 szál fenőfa eladására.

Treiscanunegyei prefektúra: Augusztus 27-én árlejtés 135.000 és 65.000 lei értékben hidjavítási munkálatok kiadására.

Határőrhadtestparancsnokság, Bucuresti: Szeptember 3-án árlejtés textil- és bőrhul-ladéki eladására.

CFR vezérigazgatósága, Bucuresti: Szeptember 7-én árlejtés 3500 tonna creozot beszerzésére.

Orăștiei Aurel Vlaicu Liceum: Augusztus 27-én árlejtés 190 összesen 380 üléses vas-vázu iskolapad, továbbá 23 cserépkályha beszerzésére.

Timisoara városa: Szeptember 6-án árlejtés 57.000 kg. 4-es és 57.000 kg. 6-os buza-liszt szállítására. Előirányzat 1.151.400 lei.

Turdamegyei prefektúra, Turda: Augusztus 25-én árlejtés egy 4 tonnás teherautó beszerzésére.

Satu-Marei villamosmű: Augusztus 25-én árlejtés 600 vagon tüzifa beszerzésére.

A sorsjegykollekturák alkalmazottai és ügynekei kötelező tagjai a munkásbiztosító pénztárnak. A betegsegélyező pénztár központja mellett működő fellebbezési bizottság 1937 november 27-iki döntésében kimondotta, hogy a sorsjegykollekturák alkalmazottai és ügynekei kereskedelmi alkalmazottaknak tekintendők és mint ilyenek, kötelező tagjai a betegsegélyező pénztárnak. A döntés indokolása szerint a kollektor kereskedőnek minősítendő annak ellenére, hogy az osztálysors-játék szervezéséről szóló törvény végrehajtási utasításának 73-ik pontja a kollektort kiemeli a kereskedők kategóriájából, mint-hogy a kereskedelmi törvény a saját rezsi-jében jutalékos alapon dolgozó vállalkozót kereskedőnek minősíti. Minthogy végrehajtási utasításban törvényt megváltoztatni nem lehet s minthogy az osztálysorsjáték szervezéséről szóló törvény a végrehajtási utasítás ezen intézkedését nem tartalmazza, a kollektor kereskedőnek tekintendő és alkalmazottai kötelező tagjai a betegsegélyezőnek.

A bírói likvidációból származó kényszer-egyeszések esetében az adós a tartozás teljes összegének kifizetésére kötelezhető. Societate Economică Agrară pert indított az ilfovi törvényeskedő előtt Stefan Gheorgescu, Rosiorii de Verde-i adósa ellen. A perben az adós azzal védekezett, hogy 40 százalékos kényszeregyeszést kötött, melynek kvótá-részeit pontosan kifizette a hitelező vállalatnak, amely ebben a perben a tartozás fennmaradt 60 százalékát követeli. A hitelező vállalat azzal érvelt, hogy az adós előzőleg bírói likvidációt kért, majd ezen rendszer megszüntetése után a kényszeregyeszést eljárás kedvezményeit élvezte s ennek alapján negyven százalékos kvótát fizetett hitelezőinek. Minthogy ennél az eljárásnál a hitelezőknek a kényszeregyeszéghez való hozzájárulása hiányzott, a hitelezők nem is mondták le követeléseik kiegyenlítését maradt 60 százalékról. Ugyanilyen értelmű döntést hozott egyébként a Casafra a kényszeregyeszégi törvény 59-ik szakaszának értelmezésével kapcsolatban egy korábbi per kapcsán. A hitelező érvelést az ilfovi törvényeskedő elfogadta és kimondta, hogy a jelen esetben nem indokolt az adós tartozásainak kvótaszerű csökkentése, mivel a hitelezők megszavazásának hiányában a kényszeregyeszégnek nincsen szerződéses jellege.

— Mennyiségileg és minőségileg is gyenge volt Románia múltévi dohánytermése. Bucurestiből jelentik: A főllantvelésügyi minisztérium hivatalos jelentése szerint Románia 1937. évi dohánytermése mennyiségileg és minőségileg is gyenge volt. Az elmúlt évben 39.889 termelt 14.270 hektár területen termelt dohányt Romániában, a CAM pedig 10.267.264 kilogramm dohányt vett át a termelőktől. A hektáronkénti termésátlag 720 kiló volt, a termelt dohány értéke viszont 215 millió 679.797 lei, 21 lejes időnkénti átlagár mellett. A bruttó jövedelem a dohányval beültetett terület hektárjánál 15.114 lejt tett ki. A dohánytermelő államok között most is első helyen áll Görögország, amelynek évi dohánytermelése körülbelül 50 millió kiló, a második helyen Olaszország következik 40 millió kiló termékkel, amely mennyiséget 33 ezer hektárnyi dohányterület szolgáltatja.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

S. A., Timisoara. Vettük nb. levelét és azt — kétségtelen helytálló megállapításai miatt — illetékes helyre továbbítottuk.

MI KELET Legújabb hírek

„Mi, német katonák, nem akarunk háborút“

Antihitlerista röpirat jelent meg Berlinben a náci-rezsim háborus törekvései ellen

Miért utazik Horthy Miklós Németországba

A Szovjetet is bevonják az angol-francia-német légügyi egyezménybe?

Berlin, augusztus 18. Németország háborus készülődéséről és ezzel kapcsolatban a londoni politikai körök nyugtalanságáról közöltünk tegnap tudósítást a Manchester Guardian leleplezése alapján, — ma pedig nyílt náciellenes megmozdulásról érkezik hír Németországból.

Nyilvánvaló, hogy az óriási méretű német hadgyakorlatok, a „katonai párt“ tervei és mozgólódásai nem az egyedüli tényezők, amelyek az európai politikai légkört oly feszültté teszik és Londont, sőt magát Chamberlain is nyugtalanítják. Az érem másik oldala Németország súlyos belső helyzete, ami egyre fokozza a külpolitikai kalandvágyat a nemzeti szocialista rezsim vezető körében.

Hitler tegnap Göring marsallal és a kormány és a nemzeti szocialista pártvezetőség több más tagjával a birodalom súlyos gazdasági és pénzügyi problémáiról tanácskozott. A kormány sulyos gondolatok az árak rohamos növekedése, ami egyre nagyobb aránytalanságban áll a fizetésekkel. A hadgyakorlatokra oly sok tartalékot hívtak be és az erődítési munkálatokhoz oly nagy számú munkást koncentráltak, hogy emiatt komoly munkahiány állott be a különböző iparágakban.

Antihitlerista röpcédulák Berlinben
Sokkal feltűnőbb jelenség azonban az a röpirat, amelyet több ezer példányban csüörtökön kézbesítettek postán a birodalom polgárait. A pamflet egy magát „berlini ifjusági ligá“-nak nevező szervezet írta alá. Hivatkozik a birodalomban uralkodó általános megelégedési bizonytalanságra és háborus félelemre, amely az egész német népre ránehezedik, majd megállapítja, hogy Hitler uralkomra jövetele előtt a szudétánémetek, csehek és más nemzetek békésen éltek egymás mellett.

— Mi, német katonák — mondja a röpirat — nem akarunk háborút és figyelmeztetjük azokat, akik a hatalom urai Németországban, ne rántsanak bennünket háborúba. A háború Németország rombadőlésével végződik és ezért hallatták intő szavukat a német tábornokok február 4-én és július 16-án az illetékes tényezőkkel szemben.

A röpirat szövegéből is kitűnik, hogy nem ellenzéki politikai csoport, hanem katonai tényezőkhöz közelálló körök megmozdulásáról van szó, ami ebben a formában az első, nyíltan hangzottatott lázadó szó a nemzeti szocialista rezsim ellen.

Horthy a magyar búzát viszi Németországba

Az európai közvélemény figyelemmel kíséri azokat a tárgyalásokat is, amelyek Horthy kormányzó és a magyar államférfiak, valamint Vuillemin francia tábornok berlini látogatása kapcsán folynak a német fővárosban. Az Újság című budapesti szabadelvű lap tudni véli, hogy Horthy kormányzó németországi látogatása különböző gazdasági kérdések, így különösképpen a magyar buza-kivitel problémája ügyében fog közvetlen tárgyalásokat eredményezni. A magyarországi buza ára kétszerese a világgiacon, úgyhogy a nyugati államok felé nem exportképes. Ugyilászik tehát — írja a lap — Magyarország számára nem marad más hátra, minthogy Németországnak és Olaszországnak adja el búzáját abban a reményben, hogy a két ország részben transzferálható devizákban fog fizetni. A fennmaradó részt olyan ipari termékekkel fogják kompenzálni, amelyeket Magyarország felhasználhat anélkül, hogy saját iparának ártana vele.

Vuillemin tábornok békebeszéd

Vuillemin tábornok tiszteletére tegnap nagy recepció volt, amelynek keretében Milch tábornok üdvözölte a francia légi haderők fő-

nökét. Vuillemin válaszában elmondotta, hogy amikor Doberitzben látta a Richthofen repülőrajt, eszébe jutottak a régi emlékek. Az emlékek — mondotta — nemcsak elváltatják az ellenfeleket, hanem közelebb is hozzák egymáshoz a kölcsönös megbecsülés alapján. A józan ész kell hogy szabja az első sorokban a repülőket, hogy álljanak, mert ők ismerik legjobban az igazi helyzetet. A Daily Express tudni véli, hogy a német

kormány diplomáciai uton berlini látogatásra hívja meg rövidesen Kingsley Wood angol légügyi miniszter, majd Göring marsall, vagy Milch tábornok látogatni el Angliába. E látogatásoknak a célja a nagy légügyi egyezmény létrehozásának előmozdítása. Állítólag Franciaországon kívül a szovjetet is bevonják ebbe.

Páns Németországban a hadgyakorlatok miatt

London, augusztus 18. Az amerikai és az európai, különösen a francia és angol sajtó

Az angol kormány cáfolja a palesztinai felosztási tervekről elterjedt híreket

Ibn Saud fia Macdonald gyarmatügyi miniszternél

London, augusztus 18. Az angol kormány hivatalos közvéleményben cáfolja azokat a híreket, amelyek különböző lapokban láttak napvilágot a palesztinai felosztási bizottság állítólagos terveiről. A kormány közleménye hangsúlyozza, hogy a bizottság még folytatja tanácskozásait Londonban és a felosztási tervekről szóló hírek csak feltevések és kombinációk.

Ez a cáfolat azért bír jelentőséggel, miután a szövegből hírek zsidó szempontból igen kedvezőtlen felosztási tervekről szövegezik. Fenntartással fogadtuk azokat, jellehet olyan orgánumban láttak napvilágot, amelyek politikai értesítései nem szoktak egészen alaptalanok lenni. Valószínű, hogy

bizonyos angol körök a jelenlegi politikai feszültségre való tekintettel idegenkednek olyan érvágástól, amely komoly villongásokat vonhat maga után. A fenti nyilatkozat viszont amelltt szövege, hogy a kormány vezető körei nem azonosítják magukat azokkal az elgondolásokkal, amelyek a kedvezőtlen felosztási tervekről szóló híradásokban jutottak kifejezésre.

Londoni jelentés szerint Saud emir, Ibn Saud fia, tegnap megjelent Macdonald gyarmatügyi miniszternél, akivel közölte Saudi Arabia azon óhaját, hogy Anglia olyan megoldást keressen a palesztinai kérdésre, amely az arab igényeket kielégíti.

Capitol Mozdó

Ma premier!

A jazz-parádé

Az élet, fiatalság és vidámság filmje!

Főszereplők: DICK POWELL és FRED WARING.

WARNER-FILM.

Műsor előtt: Új világhír! /

Daladier francia miniszterelnök megnyugtató nyilatkozata a frank sorsáról

„Nem indokolt az európai piac valuta-nyugtalansága“

Párizs, augusztus 18. Daladier miniszterelnök ma fogadta a sajtó képviselőit és a következő nyilatkozatot tette elöttek:

— A nemzetközi nehézségek miatt, amelyeknek súlyosságát eltolozzák, nyugtalanság mutatkozik több országban a különböző valuták sorsa iránt. Az arany vásárlása és teaurizálása az utóbbi időben a legtöbb európai piacon ismét nagy méreteket öltött, holott ez minden országban gyászos következményeket vonhat maga után. A francia kormány, ami a frankkal kapcsolatos nyugtalanító híreket illeti, ismételtlen leszögezi, hogy nem óhajtat devizakorlátozásokat bevezetni és ellenz újabb leértékelést. Az arany teaurizálása nemcsak az egyes országokra lehet káros, de a nemzetközi szolidaritáson is rést üt, holott ez ma még a legmegfelelőbb biztosítéka az európai békének. Daladier ezután kijelentette, hogy felesle-

gesnek tartja megcáfolni a híreket, amely szerint a kormány kebelén belül nézeteltérések merültek volna fel. Közölte, hogy rádióbeszédében fogja nyilvánosságra hozni az energikus intézkedéseket, amelyet a frank stabilitása és a nemzet megvédése érdekében foganatosít a francia kormány.

— Bevonják a forgalomból a 250 lejeseket. Mint ismeretes, a pénzügyminisztérium intézkedett a 250 lejesek bevonásáról. Eddig a kibocsátott 250 lejeseknek mintegy felét vonták vissza a forgalomból. A belügyminisztérium most utasította a prefektusokat, hogy addig is, amíg az érmeiket végleg kivonják a forgalomból, mindenkit kötelezzenek a 250 lejesek elfogadására és azok ellen, akik vonakodnának elfogadni, jegyzőkönyvet vegyenek fel.

bő részletességgel ír a német hadgyakorlatokról és különösképpen Németország belső helyzetéről. A Times többek között azt írja, hogy a német sajtó érzékenyen reagál Coedell Hull amerikai külügyi államtitkár napi rádiószózatára, amelynek következtében a berlini tőzsdén olyan pánik keletkezett, amire a nemzeti szocialista uralom óta nem volt példa. Ami még különösebb, a fegyvergyári részvények is zuhanásszerűen estek. Német körök a nemzetközi külpolitikai helyzettel magyarázzák a tőzsdéi pánikot. A lap ugyanakkor kitér arra a nagy káoszra, amelyet a fegyvergyakorlatok idéztek elő az állami apparátusban. A bevonult hivatalnokokat ugyanis női munkakerőkkel kellett helyettesíteni, akiknek begyakoroltatása jó ideig vesz igénybe.

Az Evening News szerint körülbelül egymillió katona áll fegyverben, részint a Rajna völgyében, részint Bajorországban, a cseh határ mentén. A lap tudni véli, hogy a roppant német fegyverkezési költségek olyan mértéket öltöttek, hogy körülbelül ötszáz millió márkára rug az államnak a Nemzeti Banknál lévő adóssága.

A világsajtóban nagyjelentőségűnek nyilvánított német hadgyakorlatokat a német sajtó igyekszik normális méreteknek feltüntetni.

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

mint a cluji polgári és katonai hatóságok képviselői üdvözik a vendégeket. A pályaudvartól a görögkeleti katedrálishoz hajtattak az előkelőségek, akik istentiszteleten vettek részt, majd a vármegyeháza ez alkalomból különlegesen feldisztett dísztermében megvége pont délelben félgy órakor Hanzu tábornok királyi helytartó ünnepélyes installálása, amelyet Miron Cristea pátriárka, miniszterelnök és Armand Calinescu belügyminiszter végeznek. Az installálást követően az egyetemi kollégium dísztermében Hanzu tábornok királyi helytartó banketten látja vendégül a polgári és katonai méltóságokat. A bankettre százhusz személyiség kapott meghívót.

Timisoarai szombaton megy végbe az installáció

Miron Cristea miniszterelnök és Calinescu belügyminiszter Clujon töltik a délutánt, majd este tovább utaznak Timisoarara, ahol szombaton délelőtt fog végbemenni hasonló külsőségek között Alex Marta királyi helytartó beiktatása.

A cluji ünnepségeken résztvesz Colan püspök kultuszminiszter is, aki félbeszakította nyaralását Carmen Sylván és csüörtökön este Clujra érkezett, hogy résztvegyen a beiktatásban.

Itt említjük meg, hogy a belügyminisztérium mátlól kezdve a helytartóságokhoz küldés mindazon iratokat, amelyeknek elintézését a törvény a királyi helytartók hatáskörébe utalta. Calinescu belügyminiszter Transzilvániába való utazása előtt értekezletre hívta egybe tárcájának vezetőit, akiknek utasításokat adott a tartományok létesítésével kapcsolatos rendelkezések azonnali végrehajtására. A tartományok költségvetését a leg-
rövidebb időn belül elkészítik.

Nincs ellentét Chamberlain és Halifax között

LONDON, augusztus 18. (Rador). A Reuters közli: Hivatalos körökben nem találnak semmilyen indokot azon hírekről, amelyek szerint Chamberlain és Halifax között ellentétek lennének. Ezeket a híreket alaptalannak és ártalmasoknak minősítik a jelen körülmények között. Azt hiszik, hogy Lord Halifax már holnap reggel, vagy holnapután elutazik Londonból, hogy folytassa szabadságát.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefonszám: 18-60.

CENZURAT

Miron p
miniszter

Cal

Cluj, augus

ment végbe C

Hanzu táborn

tása a Some

ünnepi dísz

kat felbogar

kesztyűs rend

ték, a város

ágak koronáj

pélyes külsős

gas vendégeit

elnököt, Cal

minisztert, dr

ségügyi minis

tuszminisztert

tetetlen fém

egyesen kivá

belügyminisz

foglalójának

rálni kívánta,

panaszos ir

presztizsteljes

delkező intéz

sabb autoritá

egyes országr

Befut a
a cluj

Három sz

hozta péntek

ra a magas

vármegyeyi pr

polgármester,

a rendőrség l

amelynek el

Cristea patri

közegészségüg

sónak. A girl

kel díszített

haladva a m

tábornok Col

hajtattak. Ide

sőbb a frank

sek egész so

miniszter is.

A helyt
prefek

Délelőtt 10

rályi helytar

ság fogadóte

össze a beikt

szereglett pr

Délelben 12 ó

ban istentisz

gas vendégek

nemzetiszni

be vonultak.

Fél egy ut

meg a várm

miniszterein

lárja fölött

viseli ez alk

foglalta el a

cluj belügymin